

Postavení Klokánku Fondu ohrožených dětí v systému náhradní rodinné péče v ČR

Ivana Hubáčková

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ivana HUBÁČKOVÁ**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Postavení "Klokánku" v systému náhradní rodinné péče v České republice**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti rodinné alternativy ústavní péče.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvalitativního výzkumu.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

GABRIEL, Z., NOVÁK, T. Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-1788-3

MATĚJČEK, Z. Co děti nejvíce potřebují. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-853-8

MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. Krizová situace v rodině očima dítěte. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0332-7

MATĚJČEK, Z. O rodině vlastní, nevlastní a náhradní. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-85282-83-6

RADVANOVÁ, S., KOLUCHOVÁ, J., DUNOVSKÝ, J. Výchova dětí v náhradní rodinné péči. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979. ISBN 14-198-80

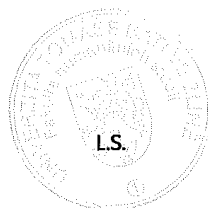
Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Radana Nováková, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **15. února 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **7. května 2010**

Ve Zlíně dne 15. února 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 2.5.2020

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou Klokánku Fondu ohrožených dětí a jeho postavením v systému náhradní rodinné péče v České republice. V teoretické části práce definuji pojmy, jako jsou rodina, náhradní rodinná péče, Fond ohrožených dětí a Klokánek Fondu ohrožených dětí. Praktická část práce je zaměřena na děti, které jsou do Klokánku FOD umisťovány, konkrétně na kvalitu jejich života v tomto zařízení.

Klíčová slova: dítě, rodina, náhradní rodinná péče, Fond ohrožených dětí, Klokánek Fondu ohrožených dětí

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with a subject of Endangered Children Fund Klokánek, and its position in the systém of foster care in the Czech Republic. The theoretical part defines the following expressions: family, foster care, Endangered Children Fund and Klokánek Endangered Children Fund. The practical part is aimed at children placed in Klokánek Endangered Children Fund, especially at the quality of their lives in this institution.

Keywords: child, family, foster care, Endangered Children Fund, Klokánek Endangered Children Fund

Poděkování

Upřímně děkuji vedoucí mé bakalářské práce, Mgr. Radaně Novákové, Ph.D. za metodické vedení, cenné rady a připomínky, které přispěly ke vzniku této bakalářské práce.

Děkuji také zaměstnancům Klokánku FOD za poskytnutí informací potřebných k vypracování mé bakalářské práce, rodině, přátelům a kolegům, kteří mi byli po celou dobu oporou.

„Klokánek je láskyplným přístavem dětí v tísni a majákem pro rodiče, kteří sešli z cesty. Naším společným cílem je šťastné dítě v kruhu svých blízkých.“

Předsednictvo Fondu ohrožených dětí

OBSAH

1	RODINA	12
2	NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE	14
2.1	DEFINICE NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE	14
2.2	VZNIK NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE	15
2.3	PŘÍČINY UMÍSTĚNÍ DĚTÍ DO NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE	15
2.4	TYPY NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE	16
2.4.1	SVĚŘENÍ DO PÉČE JINÉ OSOBY NEŽ RODIČE	16
2.4.2	OSVOJENÍ (ADOPCE)	16
2.4.3	PĚSTOUNSKÁ PÉČE	17
2.4.4	PORUČENSTVÍ.....	18
3	KLOKÁNEK FONDU OHROŽENÝCH DĚTÍ	20
3.1	CHARAKTERISTIKA ZAŘÍZENÍ	20
3.2	VZNIK A VÝVOJ KLOKÁNKŮ	21
3.3	ZŘIZOVATEL ZAŘÍZENÍ - FOND OHROŽENÝCH DĚTÍ	22
3.4	HLAVNÍ SMĚRY ČINNOSTI FOD	24
3.4.1	SOCIÁLNĚ AKTIVIZAČNÍ SLUŽBY PRO RODINY S DĚTMI	24
3.4.2	AZYLOVÉ DOMY	25
3.4.3	PORADENSKO RELAXAČNÍ POBYTY PĚSTOUNSKÝCH RODIN, LETNÍ TÁBORY FOD	25
3.5	PRINCIPY PÉČE V KLOKÁNKU	25
3.6	FINANCOVÁNÍ KLOKÁNKU	26
3.7	PŘÍČINY UMÍSTĚNÍ DĚTÍ DO KLOKÁNKU	26
3.8	PRACOVNÍCI KLOKÁNKU	27
3.8.1	VEDOUCÍ ZAŘÍZENÍ.....	27
3.8.2	TÝDENNÍ A POMOCNÉ TETY	27
3.8.3	SOCIÁLNÍ PRACOVNICE	28
3.8.4	ZDRAVOTNÍ A LÉKAŘSKÁ PÉČE.....	29
3.8.5	ORGANIZAČNĚ TECHNICKÝ PRACOVNÍK	29
3.9	ODCHOD Z KLOKÁNKU	29
3.10	SROVNÁNÍ KLOKÁNKU A ÚSTAVNÍHO SYSTÉMU	30
4	PRÁVNÍ RÁMEC ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI VYŽADUJÍCÍ OKAMŽITOU POMOC	32
5	CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	35

5.1	VÝZKUMNÝ PROBLÉM	35
5.2	CÍL VÝZKUMU	35
5.3	VÝZKUMNÉ OTÁZKY	35
5.4	VÝZKUMNÉ METODY	36
5.4.1	VÝZKUMNÁ METODA PRO KVALITATIVNÍ VÝZKUM.....	36
5.4.2	VÝZKUMNÁ METODA PRO KVANTITATIVNÍ VÝZKUM.....	36
5.5	ORGANIZACE VÝZKUMU	37
5.6	CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU	38
6	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	44
6.1	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU	44
6.1.1	PODMÍNKY PRO FYZICKÝ VÝVOJ DÍTĚTE.....	44
6.1.2	PODMÍNKY PRO PSYCHICKÝ VÝVOJ DÍTĚTE.....	45
6.1.3	PODMÍNKY PRO SOCIÁLNÍ VÝVOJ DÍTĚTE.....	45
6.1.4	PROSTŘEDÍ PŮSOBÍCÍ NA VÝVOJ DÍTĚTE.....	46
6.2	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ KVANTITATIVNÍHO VÝZKUMU	47
6.2.1	VYHODNOCENÍ OTÁZEK DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	47
6.2.2	PODMÍNKY PRO FYZICKÝ VÝVOJ DÍTĚTE.....	68
6.2.3	PODMÍNKY PRO PSYCHICKÝ VÝVOJ DÍTĚTE.....	69
6.2.4	PODMÍNKY PRO SOCIÁLNÍ VÝVOJ DÍTĚTE.....	70
6.2.5	PROSTŘEDÍ PŮSOBÍCÍ NA VÝVOJ DÍTĚTE.....	71
7	SHRnutí VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	72
	ZÁVĚR	75
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	76
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	79
	SEZNAM OBRÁZKŮ	80
	SEZNAM GRAFŮ	81
	SEZNAM TABULEK	83
	SEZNAM PŘÍLOH	84

ÚVOD

Co je to domov? Domov není jen jasné nebe bez mraků. Občas také zaprší, ale takový je život. Má svá úskalí a těžkosti. Zatím co mnohé děti žijí obklopeny svými blízkými, milovány a ochraňovány, jsou mezi námi také děti, které pocit skutečného, přívětivého domova nikdy nepoznaly. Děti, jež jsou týrány, zanedbávány, zneužívány. Děti bez domova a zázemí rodiny. Žijí ve světě plném bolesti a utrpení. Mnohdy je to však jediný svět, který mají. Následující stránky chci proto věnovat problematice dětí, o které se jejich biologičtí rodiče z nějakého důvodu nechtějí, nemohou nebo nejsou schopni postarat.

Velmi ráda bych citovala profesora Zdeňka Matějčka, jehož slova ve mně vzbudila velmi hřejivý pocit. *“ Dítě za své rodiče přijímá ty, kdo se k němu mateřsky a otcovsky chovají – a je pro ně zcela nepodstatné, zdali tihle „jeho“ lidé na to mají či nemají potvrzení z porodnice “* (Matějček, 1994, s. 16).

Klokánek, rodinná alternativa ústavní péče je zařízení pro děti, o kterém bych se velmi ráda rozešla, protože jsem měla to štěstí a mohla v této instituci pracovat.

V teoretické části práce se na základě odborné literatury i vlastních zkušeností snažím problematiku formulovat. Tato část je rozdělena do několika kapitol. První jsou věnované rodině, problematice náhradní rodinné péče a jejím pojmům. Poté následuje část věnovaná zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek FOD. Snažím se toto zařízení co nejvíce přiblížit a definovat.

Otázku kvality života dětí v Klokánku FOD jsem se rozhodla zjistit formou kombinovaného výzkumu. Tento výzkum je jádrem praktické části mé bakalářské práce. Uvádím životní příběhy dětí, které se v důsledku špatného rodinného zázemí dostaly do péče Klokánku FOD, doplněné rozhovory s nimi. Dále uvádím vyhodnocení dotazníků pro zaměstnance Klokánku FOD. Následně se pokouším porovnat pohledy dětí a zaměstnanců na kvalitu života dětí v tomto zařízení.

Bakalářská práce tedy pojednává zejména o zařízení Klokánek FOD, o dětech, které jsou do tohoto zařízení umísťovány a o zaměstnancích, kteří o tyto děti pečují.

TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

Vliv rodiny je mimořádný. V rodině se poprvé dítě pokouší uplatnit své postupně rozvíjející schopnosti. V rodině se z reakcí rodičů dozvídá co je dobré a špatné i to, jak je ve svých činnostech úspěšné. Ale co je to vlastně rodina? Nalézt jednu univerzální definici je nemožné. V jednotlivých vědních odvětvích se pojetí rodiny liší v závislosti na metodologii oblasti výzkumu a pojmovém aparátu.

Blahoslav Kraus (2008) považuje za rodinu institucionalizovaný sociální útvar nejméně tří osob, mezi kterými jsou rodičovské, příbuzenské nebo manželské vazby. Základem rodiny je ve všech dosud známých společnostech dyadický pár – muž a žena, tj. nějaká forma manželství nebo partnerství. Rodina je tedy postavena na partnerství osob opačného pohlaví. Výchozím znakem každé rodiny je existence nejméně jednoho dítěte.

Průcha, Walterová, Mareš (2001) uvádí, že rodina je nejstarší společenskou institucí a plní různé funkce. Vytváří určité emocionální klima, formuje vztahy, hodnoty a postoje, základy etiky i životního stylu. K nejběžnějším modelům rodiny patří tzv. nukleární rodina, kterou tvoří nejbližší příbuzní, tedy oba rodiče a děti. V posledních desetiletích se však model rodiny významně proměňuje. Zvyšuje se variabilita rodinných typů, která zahrnuje nejen rodinu vlastní a úplnou, ale rovněž rodinu neúplnou, nevlastní a náhradní. Současné pojetí chápe rodinu jako sociální skupinu nebo společenství, žijící ve vlastním prostoru, tedy domově, který uspokojuje potřeby, poskytuje péči a základní jistoty dětem.

Domnívám se, že rodina má pro dítě zcela jistě nezastupitelný význam. Vždyť nejlepší výchovné a životní prostředí pro dítě je dobře fungující rodina, kde má dítě své místo a možnosti získat ty nejcennější zkušenosti nezbytné pro jeho harmonický a celkový vývoj. V rodině a zejména rodinou se uskutečňuje společenská adaptace dítěte a jeho celkové začleňování do společnosti. Snad každý mi dá za pravdu, že přilnutí k rodičům je prvním a nejspíš i nejdůležitějším poutem dítěte. Pomáhá mu vytvořit si názory a představy, které se mu v budoucnu stanou základem dalších vztahů. Podle Matějčka (1994) má rodina možnost ovlivňovat vývoj dítěte a to zejména v nejcitlivějších fázích. Nejpřirozenějším způsobem může uspokojovat základní potřeby dítěte a je jistým modelem mezilidských vztahů, který si dítě s sebou ponese dál do života.

„Důsledky ztráty rodinného prostředí jsou komplexní. Za nejvýznamnější považujeme ztrátu silných citových vazeb navázaných s blízkými, děti bez rodinného zázemí obvykle trpí

silnou citovou deprivací. Interakce mezi rodiči a dětmi vytvářejí jednu z nejsilnějších společenských vazeb, jejichž charakter má mimořádný význam pro celkovou životní pohodu dětí“ (Winkler, 2003, s. 55).

2 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE

„Nemůže-li dítě vyrůstat ve své přirozené rodině, zasahuje v zájmu blaha dítěte stát. Jde zejména o případy, kdy rodiče nejsou schopni či ochotni dítě vychovávat (např. dítě je odebráno z rodiny soudem) nebo dojde ke ztrátě rodičů (např. dítě osíří nebo je opuštěno). Nejvýznamnější formou náhradní rodinné výchovy je osvojení, do oblasti sociálně-právní ochrany dětí patří dále institut opatrovnictví a poručenství“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s. 132).

„Zplodit dítě zvládne téměř každý, většina z nás dokáže být biologickým rodičem. Být náhradním rodičem je ale dovednost „vyšší úrovně“, na kterou dosáhne jen málo jedinců“ (Škoviera, 2007, s. 64).

2.1 Definice náhradní rodinné péče

„Náhradní rodinná péče je forma péče o děti, kdy je dítě vychovááno náhradními rodiči v prostředí, které se nejvíce podobá životu v přirozené rodině. Náhradní rodinnou péčí se rozumí péče o opuštěné dítě, které ztratilo svou vlastní rodinu“ (Matějček, 1999, s. 16).

V dnešní době je mezi námi spousta dětí, které se z různých důvodů ocitly bez vlastní rodiny a nemají už ani naději, že se ke svým biologickým rodičům jednou vrátí. Naše společnost však nese za tyto děti zodpovědnost a je na ní, aby vynaložila své úsilí a našla v takové situaci co nejlepší způsob řešení.

Na jedné straně tedy stojí dítě, které potřebuje rodiče, a na druhé straně jsou rodiče, kteří chtějí dítě. Rodiče přijímají dítě dlouho očekávané a vytoužené. Jsou plni očekávání, představ, plánů. Dítě ukončilo jejich životní etapu bezdětných manželů. Jejich situace je podobná narození prvního vlastního dítěte rodičům, kteří si jej přáli. Ujímají se opuštěného dítěte bez vlastní rodiny a jsou rozhodnutí ho přijmout, bez výhrad, takové jaké je. Chtějí mu vytvořit novou rodinu, nový domov. Dát mu lásku, bezpečí, výchovu, vzdělání a životní jistotu. Přijímají je za vlastní. (Matějček, 1994)

Čím více bude takových svědomitých rodičů, tím více bude život dětí radostnější a hodnotnější. Rodiny budou šťastnější a mezi lidmi bude větší spolupráce, v národě jednoty i síla a na světě mír (Klímová-Fugnerová, 1974).

2.2 Vznik náhradní rodinné péče

Možnost umístění dětí do náhradní rodinné péče je u nás schválena až od roku 1963, kdy byl vydán zákon o rodině. Rodina tedy opět získala přednost před ostatními výchovnými institucemi a otevřela se tak nová cesta pro adopci, později i pěstounskou péči a jiné formy, které nahrazují rodinnou výchovu a zázemí.

Do popředí zájmů se tak dostaly potřeby dítěte. Pozornost se začala soustředit i na nedostatky ústavní výchovy, která se svými možnostmi nemohla nahradit nezastupitelnou funkcí rodiny. Možnost výchovy dětí v náhradních rodinách se tak začala pozvolna rozvíjet.

Zákon o rodině č.94/1963 Sb. umožnil poprvé v historii zbavit rodiče jejich rodičovských práv, jestliže svá práva a povinnosti hrubým způsobem zanedbávali, porušovali či zneužívali. Umožnil právní uvolnění a vyhledávání adoptivní rodiny dětem, které musely v důsledku zanedbávání pobývat v ústavní výchově a to se všemi jejími negativními důsledky.

Bohužel i přes vydání zákona zůstávalo v ústavech stále mnoho dětí, pro něž byla adopce z různých důvodů obtížná. Jednalo se zejména o děti výrazně deprimované, děti se smyslovými a somatickými vadami, o děti romského původu, ale také o děti, kterým bránil k osvojení především nesouhlas rodičů. Pro všechny tyto děti byla zřízena pěstounská péče. Samotný zákon č.50/1973 Sb. o pěstounské péči byl odsouhlasen v roce 1973. V roce 1999 byl pak přijat zákon o sociálně právní ochraně dětí č. 359/1999, který je doposud aktuální.

2.3 Příčiny umístění dětí do náhradní rodinné péče

Hlavními důvody pro umístění dítěte do náhradní rodinné péče jsou ztráta či selhání jeho vlastní rodiny v plnění základních rodinných funkcí.

Jen velmi zřídka je třeba hledat náhradní rodinu pro skutečně osiřelé děti, kterým zemřeli oba rodiče. Takových dětí se ve většině případů ujímají jejich příbuzní. V systému náhradní rodinné péče se setkáváme zejména s životními osudy sociálně osiřelých dětí, které mají matku i otce nebo alespoň jednoho z nich, ale ti se o dítě nemohou, nechtějí nebo neumějí postarat. Setkáváme se tady s opuštěnými dětmi, které se ocitly mimo vlastní rodinu, přičemž není naděje, že by se poměry v jejich biologické rodině v nejbližší budoucnosti nějak změnilo k lepšímu. S osiřelými dětmi, jež ztratily vlastní rodiče, ať již proto, že zemřeli, nebo že se nemohou či nechtějí o ně postarat. Biologická rodina je buď těžce porušena, ne-

bo již zcela rozvrácena a jakákoli pomoc pro ni určená by byla pro dítě zbytečná či dokonce škodlivá, neboť by prodlužovala jeho pobyt tam, kde to není s ohledem na jeho prospěch žádoucí. Ve většině případů je taková situace pro dítě neštěstím a vážným nebezpečím pro jeho vývoj.

2.4 Typy náhradní rodinné péče

2.4.1 Svěření do péče jiné osoby než rodiče

Pokud rodiče nemohou vykonávat svou rodičovskou zodpovědnost, je možné svěřit dítě jiné osobě. Pokud je na straně rodičů dítěte překážka či problém dlouhodobějšího charakteru, je vhodnější uvažovat právě o některém z jiných typů náhradní rodinné výchovy. Pokud ovšem je naděje, že se dítě bude moci do svého původního rodinného prostředí vrátit, či není jiný typ náhradní výchovy momentálně vhodný je namísto uvažovat o svěření do péče jiné osoby než rodiče. Svěření dítěte do této péče je většinou krátkodobou formou řešení situace. Dítě je krátkodobě svěřeno do péče konkrétní osoby, která za něj nese osobní zodpovědnost. Podmínkou je, aby poskytovala záruku zdárné výchovy dítěte. Rodiče nadále rozhodují o podstatných záležitostech ohledně dítěte. Jiná fyzická osoba rozhoduje pouze o těch běžných. Přesný rozsah práv a povinností fyzické osoby k dítěti vymezuje při rozhodnutí o svěření soud (Matějček a kol., 1999).

2.4.2 Osvojení (adopce)

Při osvojení přijímají manželé či jednotlivci opuštěné dítě za vlastní, mají k němu tedy stejná práva a povinnosti jako by to byli jeho rodiče. Osvojením vzniká mezi osvojitelem a dítětem vztah jako mezi biologickými rodiči a dětmi, tudíž veškerá vzájemná práva a povinnosti mezi osvojencem a jeho původní rodinou osvojením zanikají. Dítě získává příjmení nových rodičů a vztah mezi dítětem a příbuznými osvojitelů se stává příbuzenským. Osvojit lze pouze dítě nezletilé a mezi osvojitelem a osvojencem musí být přiměřený věkový rozdíl. O adopci rozhoduje soud a před jeho rozhodnutím musí uplynout nejméně tři měsíce, kdy zájemce o dítě pečuje zcela na své náklady (Matějček a kol., 1999).

Zákon o rodině rozlišuje dvě základní formy osvojení neboli adopce. Osvojení prosté, označované též jako osvojení I. stupně, častěji také jako zrušitelné. Toto osvojení může soud v budoucnu z důležitých důvodů na návrh osvojitele nebo osvojence zrušit. V druhém

případě se jedná o osvojení nezrušitelné, někdy také nazývané osvojením II. stupně. Po soudním rozhodnutí již osvojení nelze zrušit. Práva a povinnosti osvojitelů vůči dítěti jsou trvalá (Matějček a kol., 1999).

Mezinárodní osvojení, tedy osvojení dětí do ciziny a z ciziny je určitá forma náhradní rodinné péče, která je možným řešením v případě, že se pro dítě nedaří najít náhradní rodinu v zemi původu. *“Mezinárodní osvojení je upraveno Úmluvou o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení, kterou vypracovala a přijala Haagská konference mezinárodního práva soukromého 29. 5. 1993. V České republice vstoupila tato úmluva v platnost 1. 6. 2000 a spolu se zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, umožňuje osvojení dětí do ciziny a z ciziny“* (Bubleová, Vávrová, Frantíková a kol., 2009, s. 6).

2.4.3 Pěstounská péče

Pěstounská péče je zvláštní formou státem garantované a kontrolované náhradní rodinné péče, která zajišťuje dostatečné hmotné zabezpečení dítěte a rovněž přiměřenou finanční odměnu těm, kteří se ho ujali. Dítě bývá svěřeno do péče jedince nebo manželské dvojice. Pěstouni mají právo rozhodovat o běžných věcech dítěte, k výkonu mimořádných záležitostí však musí žádat souhlas rodičů, případně rozhodnutí soudu (Škoviera, 2007).

V případě svěřeni dítěte do této péče není vyloučen kontakt původních rodičů s dítětem. Mnozí pěstouni proti tomuto faktu ostře vystupují. *„Vždycky když se děti po prázdninách vrátí od rodičů zpět do domova, trvá to měsíc, než se dostanou do starých kolejí. Často se vrátí vyhladovělé a špinavé. Proč je vůbec posíláme domů? Co je to za spravedlnost? Já se jako pěstoun starám, nesu za dítě zodpovědnost, a rodič, který se o nic nestará, má právo rozhodovat. To je partnerství? Až příliš chráníme biologické rodiče dítěte. Nestará se? Ne-projevuje zájem? Měl by být plně zbaven rodičovských práv a dítě pak může vyrůst v náhradní rodině“* (Škoviera, 2007, s. 127).

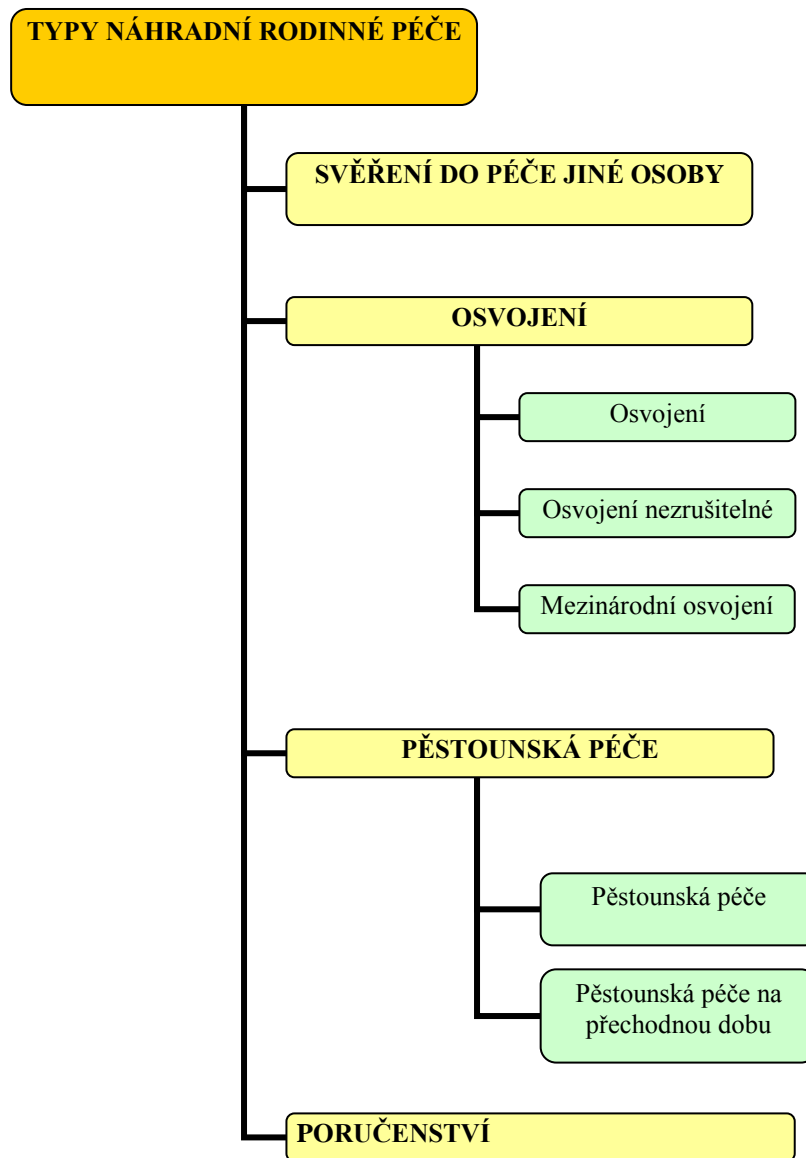
Rovněž důležitá rozhodnutí zůstávají na pokrevních rodičích, pokud ovšem nejsou zbaveni rodičovských práv. Pěstoun tedy není zákonným zástupcem dítěte. Pěstounská péče může být jak individuální, probíhá v běžném rodinném prostředí, tak skupinová, kdy péče probíhá v zařízeních pro výkon pěstounské péče nebo v SOS dětských vesničkách (Škoviera, 2007).

Soud může na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí svěřit dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu. Jedná se o rodinnou, individuální, státem podporovanou, formu péče, která by měla být nezletilým dětem poskytována po nezbytně nutnou, relativně krátkou dobu. Děti, které nemohou zůstat ve své rodině, ale jejich situace neodpovídá osvojení nebo dlouhodobé pěstounské péči, mohou být umístěny do přechodných pěstounských rodin (Škoviera, 2007).

2.4.4 Poručenství

Poručenstvím nazýváme zvláštní druh opatrovnictví, kdy nezletilé dítě nemá zákonného zástupce. Úkolem poručníka je zastávat roli rodičů. Poručník tedy dítě vychovává, zastupuje a spravuje jeho záležitosti místo rodičů. Mezi dítětem a poručníkem vzniká obdobný vztah jako mezi rodičem a dítětem. Poručenství vzniká rozhodnutím soudu, ten stanoví poručníkem především toho, koho doporučili rodiče. Pokud se tak nestalo, volí soud obvykle někoho z příbuzných nebo z osob dítěti blízkých (Matějček a kol., 1999).

Náš právní řád rozlišuje několik typů náhradní rodinné péče. K přehlednějšímu znázornění uvádím grafické znázornění dle publikace „Průvodce náhradní rodinnou péčí“.

Obr. 1. Typy náhradní rodinné péče, zdroj dat: (Bubleová, Vávrová, Frantíková, 2009)

3 KLOKÁNEK FONDU OHROŽENÝCH DĚTÍ

3.1 Charakteristika zařízení

Klokánek je jedním z projektů FOD. Ochrana a pomoc zařízení Klokánek spočívá v okamžitém poskytnutí pomoci formou ubytování a rodinného způsobu péče všem dětem, které trpí zanedbáváním, týráním, zneužíváním, či jakoukoliv jinou formou násilí. Zařízení rovněž poskytuje adekvátní lékařskou, psychologickou či jinou potřebnou formu péče vyžaduje-li jí zájem dítěte. Jak jsem již zmínila, jedná se o rodinnou alternativu ústavní péče, jejímž cílem je pozměnit dosavadní systém ústavní výchovy a nahradit jej v co největší možné míře přechodnou rodinnou péčí a to na dobu, než se dítě může po vyřešení situace vrátit zpět domů, nebo než je pro něj nalezena trvalá náhradní rodina. Účelem tohoto zařízení je pomoci dítěti poskytnutím azylu, rodinným způsobem péče a s pomocí odborníků pracovat na minimalizaci psychické deprivace a současně pracovat na trvalém vyřešení sociálně právní situace dítěte tak, aby byl zajištěn jeho pozitivní vývoj.

Cílem pobytu dětí v Klokánku je vytvořit jim prostředí spokojenosti a pohody, prostředí, kde dítě nachází pocit jistoty a bezpečí.

Klokánky mají pověření Ministerstva práce a sociálních věcí jako zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Mohou tedy přijímat děti na základě žádosti rodičů, soudního rozhodnutí, žádosti orgánu sociálně právní ochrany dětí a na základě žádosti samotného dítěte či osoby, která malé dítě nalezne opuštěné nebo v jiné krizové situaci. V těchto případech mohou děti v Klokánku zůstat i proti vůli rodičů až do té doby, než soud rozhodne o předběžném opatření (FOD, 2008).

Klokánek rovněž podporuje setkání dětí s rodiči a dalšími blízkými, s nimiž se dítě chce vidat. Tedy v případě, že kontakt není soudně omezen. Pokud tomu nebrání vážné důvody, mohou rodiče i blízcí dítě navštívit, vzít si ho mimo areál zařízení na procházky či dočasné pobyty. Pokud je dítě v zařízení umístěno soudním rozhodnutím a jeho blízcí si jej chtějí vzít na dočasnou návštěvu, je zapotřebí si vyžádat písemný souhlas orgánu sociálně právní ochrany dětí.

Obr. 2. Logo Klokánku FOD

3.2 Vznik a vývoj Klokánků

První Klokánek FOD byl otevřen v Žatci roku 2000. V roce 2001 byly otevřeny Klokánky FOD v Praze – Chabařovická, v Kroměříži a v Dolním Benešově. Klokánek FOD v Praze – Lásková zahájil svůj provoz v roce 2003, v roce 2004 vznikl Klokánek FOD v Hostivici a v roce 2005 v Praze – Štěrbolích. V roce 2006 byly otevřeny Klokánky FOD v Chomutově a v Brně, v roce 2007 pak v Pardubicích a Litoměřicích. V roce 2008 byl otevřen již druhý Klokánek FOD v Kroměříži. V současné době existuje 17 Klokánků FOD na území celé České republiky, s celkovou kapacitou 341 míst (FOD, 2008).

Jako obrázek číslo 4 uvádím přehled Klokánků FOD v České republice, kde červeně jsou označeny Klokánky FOD se střídavou péčí tet a modře rodinné Klokánky FOD, kde o děti pečuje manželský pár ve vlastním domku.

Obr. 3. Přehled Klokánek FOD, zdroj dat: <http://www.fod.cz/>.

3.3 Zřizovatel zařízení - Fond ohrožených dětí

„Fond ohrožených dětí je občanské sdružení na pomoc týraným, zneužívaným, zanedbávaným, opuštěným nebo jinak sociálně ohroženým dětem s působností na celém území České republiky. FOD je právnickou osobou a jeho sídlem je Praha. Registrace stanov byla provedena Ministerstvem vnitra ČR dne 2. 4. 1990 a ustavující schůze členského shromáždění se konala dne 23. 6. 1990. Nejvyšším statutárním orgánem FOD je členské shromáždění, které se schází každoročně a jednou za tři roky volí radu, předsednictvo, předsedu, místopředsedu a revizní komisi“ (FOD, 2008).

Práce zaměstnanců tohoto sdružení je velmi pestrá a složitá. Důvodem je především skutečnost, že musí řešit problémy týkající se rodin s dětmi, což je vždy citlivá otázka. Jak jsem již uvedla, občanské sdružení se zaměřuje na vyhledávání dětí, které jsou ohroženy zejména týráním psychickým, fyzickým a pohlavním zneužíváním. Zaměstnanci sdružení pracují na základě pověření ministerstva práce a sociálních věcí o sociálně právní ochraně dětí. Znamená to tedy, že vyhledávají děti, na které se sociálně právní ochrana zaměřuje. Jde především o děti, jejichž rodiče zemřeli nebo neplní povinnosti, které plynou z rodičovské zodpovědnosti (FOD, 2008).

Fond ohrožených dětí se rovněž soustředí na vyhledávání dětí, na které se sociálně právní ochrana zaměřuje, pomoc rodičům při řešení výchovných či jiných problémů souvisejících

s péčí o dítě. Pořádání přednášek a kurzů v rámci poradenské činnosti zaměřených na řešení sociálních, výchovných a jiných problémů souvisejících s péčí o dítě. Činnosti zaměřené na ochranu dětí před škodlivými vlivy a předcházení jejich vzniku, zřizování a provoz zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Navrhování a vyhledávání fyzických osob vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny a jejich oznamování okresnímu úřadu (FOD, 2008).

Na Fond ohrožených dětí je možno obrátit se adresně i anonymně. Často stačí jen malý náznak všímavého okolí a vše se může objasnit a zlepšit. Je nutné mít na paměti, že každé dítě má právo na klidný a vyrovnaný život bez jakéhokoli násilí.

V současné době provozuje Fond ohrožených dětí 17 zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc pod názvem Klokánek s celkovou kapacitou 402 míst. První Klokánek byl zprovozněn v Žatci roku 2000. Průměrná doba pobytu dítěte v Klokánku je asi 6 měsíců. 80% dětí bývá přijato na základě dohody s rodiči, převážně na doporučení orgánu sociálně právní ochrany dětí a 20 % dětí na základě soudního opatření. Asi 4% dětí jsou přijaty na základě jejich žádosti s následným souhlasem rodičů či předběžným opatřením. Přibližně 70 % dětí se vrací do původní rodiny a 20 % přechází do trvalé náhradní rodinné péče. 1 % dětí v Klokánku dosahuje zletilosti a 9 % přechází do ústavní výchovy, na psychiatrii nebo do jiného zařízení. V mnoha případech došlo k vymizení závažných poruch chování a to i u dětí, které byly již předtím ve výchovných ústavech či na psychiatrii (FOD, 2008).

Obr. 4. Přehled poboček FOD, zdroj dat: <http://www.fod.cz/>

3.4 Hlavní směry činnosti FOD

V této části práce bych se ráda alespoň okrajově zmínila o projektech a zřízeních, které Fond ohrožených dětí provozuje a podporuje.

3.4.1 Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Sociálně aktivizační služby vykonává Fond ohrožených dětí na základě registrace a způsob jejich poskytování vychází ze zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Služba je užitečná jako ochrana před sociálním vyloučením, snaží se, aby její uživatel mohl co nejdříve vyrůstat v rodině, v atmosféře štěstí, lásky a porozumění. Pomáhá při kontaktu s přirozeným sociálním prostředím, motivuje k přátelským vztahům, pozitivní komunikaci a pomáhá uživatelům uplatňovat jejich práva.

Služba je zaměřena na ochranu dětí ohrožených týráním, zanedbáváním, zneužíváním, domácím násilím nebo jinou krizovou situací v rodině. Jedná se o sociální práci převážně v terénu, tedy v přirozeném prostředí dětí a jejich rodin. Usiluje o vyhledávání a včasné odhalení případů ohrožených dětí, o přizpůsobení rodinného prostředí tak, aby v něm děti mohly zůstat, případně se snaží dítěti poskytnout přechodné rodinné prostředí v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek nebo jiné vhodné náhradní prostředí (FOD, 2008).

Služba úzce spolupracuje s orgány sociálně právní ochrany dětí a dalšími orgány a institucemi zaměřenými na ochranu dětí a podporu rodin. Na žádost rodičů, orgánů sociálně právní ochrany dětí nebo na základě soudního rozhodnutí zajišťuje tato služba také asistenci u konfliktních styků rodičů s dětmi. Služba rovněž zahrnuje pomoc v podobě výchovných, vzdělávacích a aktivizačních činnostech, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutickou činnost a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a pomoc při obstarávání osobních záležitostí. Sdružení nabízí tyto služby především rodičům s dětmi, u kterých je jejich vývoj ohrožen v důsledku dlouhodobé krizové sociální situace. Snaží se jim pomoci překonat tyto situace a zamezit rizikům sociálního vyloučení. Konkrétně jde o služby týkající se podpory a nácviku rodičovského chování, vedení k rodičovské zodpovědnosti a vztahu k dítěti. Podporuje výchovu dětí prací a hrou, podporuje dovednosti a schopnosti dítěte, aktivity pro volný čas dětí. Uživatelům sociálně

aktivizačních služeb pomáhá v nácviku vedení hospodaření, udržování domácnosti, pomáhá při jednání na úřadech a ve školách (FOD, 2008).

3.4.2 Azylové domy

Služba poskytuje ubytování a sociální pomoc rodinám s dětmi ohroženými domácím násilím či bytovou krizí. Zajišťuje ubytování a pomáhá klientům získat samostatné bydlení i zaměstnání. Nabízí doprovod na úřady a pomáhá při řešení dalších problémů spojených s péčí o děti. Poskytuje zázemí dětem i jejich matkám v nouzi. Usiluje o materiální, ale i psychickou podporu spočívající v nabídce klidného prostředí a programů na sebepoznání a rozvoj. V případě potřeby zajišťuje rovněž psychoterapii, snaží se o zlepšování rodičovských dovedností ubytovaných klientů a připravuje je celkově pro samostatný život mimo azylové zařízení (FOD, 2008).

3.4.3 Poradensko relaxační pobyty pěstounských rodin, letní tábory FOD

Jedná se o projekt, který vznikl již v roce 1990 a již každoročně poskytuje poradenskou, psychologickou a právní pomoc pěstounům i osvojitelům. Nezanedbatelná je rovněž psychická i fyzická relaxace náhradních rodičů a dětí. Pobytů se většinou zúčastňují rodiny, pro něž by uhrazení dovolené bylo nad rámec jejich finančních možností. (FOD, 2008)

Cílem projektu je především dopomoci k úspěšnosti náhradní rodinné péče u dětí zdravotně i mentálně handicapovaných nebo výchovně problémových a u dětí jiného, převážně romského etnika. Velmi přínosná bývá i výměna zkušeností mezi náhradními rodinami (FOD, 2008).

3.5 Principy péče v Klokánku

Způsob, jakým je o děti v Klokánku pečováno je obdobný jako v rodině a osobně ho oceňuji zejména proto, že dává dětem pocit bezpečí a jistoty. Vychází z principu péče o děti v samostatných bytech, kde jsou umístěny maximálně čtyři děti. Každý byt je vybaven kuchyní, obývacím pokojem, dětskými pokojíčky a sociálním zařízením. O děti se starají zaměstnanci-manželský pár nebo „teta“, kteří jsou s dětmi v bytě nepřetržitě ve dne i v noci v týdenních intervalech a zajišťují obdobnou péči o děti jako v běžné funkční rodině. Sami si nakupují, vaří a zabezpečují vše, co je potřebné. Jejich úkolem je zajišťovat celkovou osobní péči o svěřené děti na místo jejich rodičů. Dbát o jejich zdraví, tělesný, citový, ro-

zumový, mravní vývoj a chránit jejich zájmy. Děti by tady měly žít v prostředí bez fyzických trestů či hrubého jednání. V případě, že se objeví výchovné potíže s konkrétním dítětem, má teta možnost obrátit se na odbornou pomoc v podobě psychologa, sociálního pedagoga, pediatra a dalších kvalifikovaných pracovníků, kteří jsou v Klokánku k dispozici. Všechny potíže, které jsou spojené s péčí o děti, je nutné sdělovat sociálnímu pracovníkovi, který vede spis konkrétního dítěte (FOD, 2008).

3.6 Financování Klokánku

Provoz takového zařízení, jakým je Klokánek je velmi finančně náročný. Klokánkům se však daří získávat finance i jinou cestou, než formou dotací od města a státu. Státní příspěvek pokryje přibližně dvě třetiny nákladů a zbývající třetinu zajišťují sponzoři a sbírky.

Klokánky dostávají pravidelně státní příspěvek pro zřizovatele vyžadující okamžitou pomoc. Několik let rovněž velmi pomáhá Česká lékárnická komora, lékárníci pořádají v průběhu každého roku sbírku nazvanou Klokánkovi do kapsičky a její výtěžek je pak předán pracovníkům Fondu ohrožených dětí a Klokánku na benefiční akci. Velkým přínosem je rovněž pomoc sponzorů z řad podnikatelů a také řada lidí, kteří věnují dětem do Klokánku nábytek, počítače, oblečení nebo hračky. Stále jsou mezi námi lidé, kterým není osud dětí lhostejný a kteří jsou ochotni jim pomoci.

3.7 Příčiny umístění dětí do Klokánku

Zařízení Klokánek poskytuje okamžitou pomoc a ochranu dětem, které se ocitly bez jakékoliv péče. Dětem, jejichž vývoj či dokonce život je ohrožen. Dětem, které jsou duševně či tělesně týrané, zneužívané. Dětem, které se ocitly v prostředí nebo situaci, kdy jsou závažným způsobem ohrožena jejich práva. Děti bývají do Klokánku přijímány nejčastěji z důvodů bytové a finanční nouze, domácího násilí, alkoholismu či drogové závislosti rodičů, zanedbávání, zneužívání a týrání, výchovných problémů, hospitalizace osamělého rodiče nebo za účelem náhradní rodinné péče. Jedná se tedy o případy ponechání dítěte bez odpovídající péče a případy bezprostředního ohrožení života či zdraví nezletilého dítěte.

3.8 Pracovníci Klokánku

Stejně tak jako v rodině, potřebují i děti v Klokánku někoho, kdo se o ně postará. Rovněž i zákon ukládá zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc poskytovat veškerou péči.

3.8.1 Vedoucí zařízení

Vedoucí Klokánku odpovídá za řádný chod zařízení a dodržování povinností jednotlivých zaměstnanců, svolává pravidelné porady pracovníků, vydává vnitřní příkazy v zařízení Klokánek, podílí se na výběru nových pracovníků, schvaluje výkazy práce a dovolenky, přijímá dobrovolné pracovníky a přebírá hmotnou zodpovědnost za materiální a finanční prostředky zařízení.

3.8.2 Týdenní a pomocné tety

„Kdo je to „vychovatel“ v zařízení kde probíhá náhradní výchova? Je to člověk, který do zařízení dochází podle svého rozpisu směn a plní si tam svoji náplň práce? Je to ten, kdo má k dítěti hluboký citový vztah? Je to člověk, který rozumí tomu, co se děje v dítěti, co probíhá ve skupině, ten, kdo umí správně zareagovat?“ (Škoviera, 2007, s. 103).

Domnívám se, že vychovatel je člověk, který se dětem snaží nahradit rodiče. Člověk, který přijímá dítě i s jeho určitým životním traumatem. Je to člověk, který provádí dítě během jeho vyrovnávání se s minulostí a dopomáhá mu při řešení jeho aktuálních problémů a při hledání východisek do budoucnosti.

Prioritou při výběru uchazečů na pracovní pozici tety je zejména osobnostní zralost, emocionální vřelost a empatie. Vždyť děti potřebují být šťastné a prožít radostné dětství. Proto by každá teta Klokánku FOD měla umět dítěti poskytnout atmosféru štěstí, lásky a porozumění.

Tety jsou v každodenním kontaktu s dětmi a zajišťují celkovou péči o děti na principech rodinné výchovy. Nahrazují tedy péči rodičů. Takzvaná „týdenní teta“ zajišťuje komplexní péči o děti v samostatném bytě a pomocná teta, tedy denní pomáhá v péči o děti tam, kde je aktuálně nejvíc zapotřebí. Prioritou při výběru uchazečů na pracovní pozici tety je především osobnostní zralost, emocionální vřelost a empatie. Každá teta musí projít psychologickým vyšetřením, potvrdit své osobnostní kvality, a pokud nemá vysokoškolské vzdělání sociálního směru, je nutné absolvovat akreditovaný kurz pracovníka v sociálních službách.

Jak jsem již uvedla, teta je povinna zajišťovat celkovou péči o svěřené děti na principech rodinné výchovy. Vykonává nad dětmi dohled přiměřený jejich věku, vytváří jim bezpečné, citově vřelé a vlídné rodinné prostředí. Vhodnými činnostmi i s pomocí odborníků se snaží co nejvíce rozvíjet dovednosti a znalosti dětí, dbá na řádnou školní přípravu, pomáhá s učením, s vypracováním domácích úkolů a je v pravidelném kontaktu se školou. Je důsledná a dbá na to, aby děti respektovaly pravidla slušného chování, pozitivně je motivuje a usměrňuje jejich jednání. Za žádných okolností nepoužívá fyzických nebo ponižujících trestů, nekárá děti křikem či jakýmkoli jednáním, které by je vystavovalo posměchu druhých. Přiměřeně jejich věku děti zapojuje do běžných domácích prací, vede je k pořádku, čistotě a hygienickým návykům. Teta osobně připravuje vyvážený jídelníček a stravu pro děti, přičemž je nutné, aby respektovala obecně platná pravidla pro přípravu a uchovávání jídel a zacházení s jednotlivými druhy potravin. K dalším povinnostem tety patří také účastnit se pracovních porad, supervizích sezení, školení a všech aktivit, které jsou organizovány, aby byla péče o děti co nejkvalitnější. Každá teta vede o svěřeném dítěti záznamy o jeho chování, projevech a zdravotním stavu. Tyto záznamy se pak po odchodu dítěte stávají součástí spisové dokumentace. Týdenní finanční příspěvky poskytované pro péči o děti je povinna teta vyúčtovat na konci měsíce ve své pokladní knize, kterou vede a za niž zodpovídá. Všechna vydání je nutno doložit účetními doklady. Dále je nezbytně nutné osobně podávat informace o dětech protisměnně. V zájmu dětí je nutno, aby spolu dvě střídající se tety co nejvíce spolupracovaly, byly jednotné v pravidlech péče o děti, vzájemně se informovaly a společně řešily výrazně sporné body výchovy.

3.8.3 Sociální pracovnice

Pro funkci sociální pracovnice zařízení je podmínkou vysokoškolské vzdělání sociálního oboru. Sociální pracovnice vede spisovou dokumentaci dětí umístěných v Klokánku a snaží se mezi všemi koordinovat vzájemnou spolupráci. Dále přijímá písemná, telefonická i osobní oznámení o dětech vyžadujících okamžitou pomoc, sepisuje zprávy o provedeném šetření, o vývoji, chování, projevech dětí, o kontaktu s jejich rodinnými příslušníky a tyto informace předává orgánům sociálně právní ochrany dětí společně s návrhy na vhodná řešení. Sleduje a řeší případy ubytovaných dětí a působí na státní orgány ve směru jejich včasného a účinného řešení. V případě podezření na trestnou činnost kdy je ubližováno dětem podává trestní oznámení, dle potřeby svědectví před soudy, podává podněty ke zbavení

rodičovských práv, poskytuje bezplatné základní sociálně právní poradenství pro veřejnost, vyřizuje dávky sociální péče na ubytované děti, vede inventarizaci Klokánku, pokladní knihu a plní další úkoly podle vedoucí zařízení fondu ohrožených dětí pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek.

3.8.4 Zdravotní a lékařská péče

Velký důraz je kladen rovněž na lékařskou péči. Zdravotní péči o děti zajišťují v Klokánku odborní pracovníci. Psychologické vyšetření dětí při příjmu i během pobytu zajišťuje **dětský psycholog**. Pravidelně dochází do všech bytů v Klokánku a poskytuje dětem psychologickou péči, psychoterapie, rodinné terapie i poradenství tetám a všem zaměstnancům Klokánku. Jednou měsíčně dojíždí do zařízení rovněž **dětský psychiatr**, který poskytuje supervizi a dle potřeby předepisuje dětem léky. Komplexní zdravotní dohled nad dětmi umístěnými v Klokánku včetně zajištění potřebných odborných vyšetření zajišťuje **pediatr**. Pravidelně dochází do zařízení a poskytuje lékařskou péči pro všechny děti, provádí lékařská vyšetření při příjmu dětí a během jejich pobytu v Klokánku. **Zdravotní supervizor** poskytuje odbornou péči o nemocné a handicapované děti v tomto zařízení. Ve spolupráci s pediatrem dohlíží na řádnou zdravotní péči o děti, kontroluje a schvaluje skladbu vyváženého jídelníčku pro děti.

3.8.5 Organizačně technický pracovník

Pracovník vykonává nezbytné činnosti pro provoz zařízení Klokánek. Je pověřen řízením služebního vozidla, a zajišťuje nezbytné úkony pro zajištění jeho bezpečného provozu komunikuje s pověřeným pracovníkem ústředí FOD.

3.9 Odchod z Klokánku

Klokánky FOD opouští jednak nezletilé děti, které mohou odcházet do náhradní rodinné péče, kde vyrůstají v novém rodinném prostředí. Mnohdy pak přijdou se svými rodiči Klokánek FOD navštívit nebo zašlou fotografie, dopisy či pohlednice a pracovníci Klokánku FOD tak mají možnost zjistit, jak se dětem daří.

Do takzvaného „světa dospělých“ odchází rovněž mladé dívky a chlapci, kteří již dosáhli plnoletosti. Každý z nich si svůj „život venku“ představuje trochu jinak. Spousta z nich se těší, mnozí mají strach, někteří si plánují další studia a někteří jen odevzdaně čekají na svůj další osud. Všichni tito mladí lidé však mají jedno společné. Musí se „postavit na vlastní nohy“.

Odchod dětí z Klokánku FOD probíhá zcela individuálně. Mladí lidé mají možnost zde setrvat i po dovršení plnoletosti. Například než dokončí studia nebo si zajistí bydlení ve spolupráci s pracovníky Klokánku FOD a s úřadem práce se snaží zapojit do pracovního procesu na otevřeném trhu práce.

Se vstupem do života dospělých pomáhá těmto lidem především pobočka FOD, ale existují samozřejmě také různé formy státních i nestátních organizací, jejichž pomoc je velmi vítána. Zvláště pokud jde o bydlení a získání vhodného zaměstnání.

3.10 Srovnání Klokánku a ústavního systému

Dosavadní praxe v naší republice je taková, že děti, o které se rodina z nějakého důvodu, nemůže, nechce, nebo není schopna postarat, jsou umístěny nejčastěji v ústavním zařízení. Ve většině případů představuje toto umístění pro děti další trauma, které pocítují mnohdy daleko hůř, než ponechání v dosavadním prostředí, na které si již zvykly.

Filozofie Klokánku je naprosto odlišná od pobytu dětí v ústavním systému. Dítěti je vytvořeno přirozené rodinné prostředí. Menší počet dětí umožňuje individuální přístup k dítěti, dává větší pocit bezpečí a pobyt není pro dítě tak stresující (FOD, 2008).

V ústavních zařízeních velmi často dochází k přerušení sourozeneckých vazeb, protože děti do tří let jsou zpravidla umístovány do zařízení ministerstva zdravotnictví, tedy do kojeneckých ústavů a dětských domovů pro děti mladší tří let. Starší děti pak vyrůstají ve školských zařízeních, případně v ústavech sociální péče, které spadají pod ministerstvo práce a sociálních věcí. Přitom zejména tam, kde selhávají rodiče, bývají sourozenecké vazby tak důležité a silné (FOD, 2008).

Ten, kdo prožije dětství nebo jeho velkou část v ústavu, není dle mého názoru obvykle schopen navazovat kvalitní a trvalé citové vztahy a jako rodič selhává, protože nemá dosta-

tek vzorů rodičovského chování. Ročně opouští brány ústavů po dosažení zletilosti několik stovek dětí, které se často nemají kam vrátit a končí pak na ulici, v delikventních partách, v lepším případě v azylových domech.

Velkou výhodou Klokánku je zejména možnost přijetí dítěte do péče nejen na základě předběžného opatření nebo rozsudku, ale i bez soudního rozhodnutí, tedy na žádost rodičů nebo na žádost orgánu sociálně právní ochrany dětí s následným souhlasem rodičů. Dětem lze tedy pomoci rychle a v případě momentální potřeby. Po vyřešení problému a zlepšení podmínek v rodině lze pobyt dítěte v zařízení ukončit a umožnit tak návrat domů. Děti lze do Klokánku přijímat i na základě jejich vlastního rozhodnutí, jejich žádosti a to i proti vůli rodičů. Péče je těmto dětem poskytována až do té doby, než soud rozhodne o předběžném opatření. Tímto způsobem lze zajistit rychlou pomoc dětem na útěku z rodiny. Velmi často se jedná o děti týrané, zanedbávané či zneužívané (FOD, 2008).

Jak jsem již zmínila, jednou z výhod Klokánku je rovněž péče o celé skupiny sourozenců a to bez ohledu na jejich věk. Nedochozí tady u dětí k dalším traumatům v důsledku rozdělení do různých institucí.

4 PRÁVNÍ RÁMEC ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI VYŽADUJÍCÍ OKAMŽITOU POMOC

Legislativně jsou zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc vymezena v několika zákonech. Především v zákoně o rodině, v zákoně o sociálně právní ochraně dětí a zákoně o sociálních službách.

Podle zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

„Jestliže je výchova dítěte vážně ohrožena nebo vážně narušena a jiná výchovná opatření nevedla k nápravě nebo jestliže z jiných závažných důvodů nemohou rodiče výchovu dítěte zabezpečit, může soud nařídit ústavní výchovu nebo dítě svěřit do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (§ 42 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí). Jestliže je to v zájmu nezletilého nutné, může soud nařídit ústavní výchovu nebo dítě svěřit do péče zařízením pro děti vyžadující okamžitou pomoc i v případě, že jiná výchovná opatření nepředcházela“ (Novotná, Burdová, 2007, s. 345).

„Před nařízením ústavní výchovy je soud povinen zkoumat, zda výchovu dítěte nelze zajistit náhradní rodinnou péčí nebo rodinnou péčí v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, které mají přednost před výchovou ústavní“ (Novotná, Burdová, 2007, s. 346).

Podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

„Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc poskytují ochranu a pomoc dítěti, které se ocitlo bez jakékoliv péče nebo jsou-li jeho život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy, jde-li o dítě tělesně nebo duševně týrané nebo zneužívané, anebo o dítě, které se ocitlo v prostředí nebo situaci, kdy jsou závažným způsobem ohrožena jeho základní práva. Ochrana a pomoc takovému dítěti spočívá v uspokojování základních životních potřeb, včetně ubytování, v zajištění zdravotní péče zdravotnickým zařízením a v psychologické a jiné obdobné nutné péči“ (Novotná, Burdová, 2007, s. 181).

Podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Fondu ohrožených dětí byla na základě rozhodnutí Magistrátu města Prahy udělena registrace pobytové sociální služby - sociální rehabilitace poskytovaná v Klokánku FOD. Dle § 70 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, je sociální rehabilitace soubor

jistých specifických činností, které směřují k dosažení samostatnosti, nezávislosti i soběstačnosti osob. Mezi cílovou skupinu patří děti a mladiství ve věku od 6 do 26 let, kteří jsou ohroženi společensky nežádoucími jevy. Sociální rehabilitace je poskytována celodenně, bez úhrady a je užitečná jako ochrana před sociálním vyloučením.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Praktická část bakalářské práce navazuje na předešlou část teoretickou.

Hlavním cílem výzkumu je zjistit kvalitu života dětí v Klokánku FOD. Ke zkoumání problematiky byla zvolena kombinace kvalitativního a kvantitativního přístupu a to zejména z toho důvodu, že výzkumná strategie může proniknout do větší hloubky problému. Zajíímají mě jak subjektivní pohledy jednotlivých dětí umístěných do Klokánku FOD, tak subjektivní pohledy zaměstnanců. Jejich návrhy a připomínky ke zkoumané problematice. Výzkum je založen na detailním popisu jednotlivých případů, na osobním kontaktu s aktéry výzkumu a na poznání jejich individuality. Proto považuji volbu kombinované strategie s ohledem na zkoumanou problematiku jako žádoucí.

5.1 Výzkumný problém

Výzkumný problém je jasná a jednoznačná otázka, na kterou se výzkumník snaží najít odpověď. Z formulace výzkumného problému se odvíjí všechny přípravné a rovněž i realizační etapy pedagogického výzkumu (Maňák, Švec, 2005). Výzkumný problém je tedy konkrétněji specifikované vybrané téma pro práci.

Výzkumný problém zní: Jaká je kvalita života dětí v Klokánku FOD?

5.2 Cíl výzkumu

Cíl výzkumu se odvíjí od formulace výzkumného problému a je rozdělen na tyto dílčí cíle.

- a) Jakým způsobem vnímají kvalitu svého života v Klokánku FOD děti?
- b) Jakým způsobem vnímají kvalitu života dětí v Klokánku FOD jeho zaměstnanci?

5.3 Výzkumné otázky

VO1: Jakým způsobem vnímají *podmínky pro fyzický vývoj dětí*, žijící v Klokánku?

VO2: Jakým způsobem vnímají *podmínky pro psychický vývoj dětí* žijící v Klokánku?

VO3: Jakým způsobem vnímají *podmínky pro sociální vývoj dětí*, žijící v Klokánku?

VO4: Jakým způsobem vnímají *podmínky pro fyzický vývoj dětí pracovníci* Klokánku?

VO5: Jakým způsobem vnímají *podmínky pro psychický vývoj dětí pracovníci* Klokánku?

VO6: Jakým způsobem vnímají *podmínky pro sociální vývoj dětí pracovníci* Klokánku?

VO7: Jak jednotlivé faktory přispívají *ke kvalitě života dětí* v Klokánku ?

5.4 Výzkumné metody

Výzkumná metoda se zaměřuje na získání a zpracování určitých dat, která mají objasnit sledovaný jev. Jedná se o speciální systematický postup k shromažďování jistých faktů, o systém záměrných poznávacích postupů, exploračních operací a myšlenkových úkonů, které vedou k objasnění sledované problematiky (Maňák, Švec, 2005).

Jak bylo předesláno výše, ke zkoumání problematiky byla zvolena kombinace kvalitativního a kvantitativního přístupu. Pro každý přístup byla zvolena vyhovující výzkumná metoda.

5.4.1 Výzkumná metoda pro kvalitativní výzkum

K získání potřebných dat byla využita **metoda polostrukturovaného rozhovoru**. „...polostrukturovaný rozhovor vychází z předem připraveného seznamu témat a otázek...“ (Švaříček, Šedřová a kol., 2007, s. 160) a z formulace určitého problému, ke kterému se stále znovu v průběhu dotazování vrací“ (Maňák, Švec, 2005, s. 24). Jak uvádí (Chráska, 2007) polostrukturovaný rozhovor napomáhá k lepšímu navázání komunikace s respondenty výzkumu a k hlubšímu ponoření do problémů, motivů a postojů dotazovaných. Tato výzkumná metoda byla aplikována u dětských respondentů.

5.4.2 Výzkumná metoda pro kvantitativní výzkum

Při realizaci kvantitativního výzkumu byla použita metoda dotazníkového šetření. Tato výzkumná metoda byla využita u zaměstnanců Klokánku.

„*Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně. Nespornou výhodou dotazníku na druhé straně je, že umožňuje poměrně rychlé a ekonomické shromažďování dat od velkého počtu respondentů*“ (Chráska, 2007, s. 163 – 164).

Při sestavování dotazníku jsem byla inspirována Světovou zdravotnickou organizací WHO, která dle dotazníku WHOQOL-BREF hodnotí kvalitu života v podobě čtyř doménových oblastí, a sice fyzické zdraví, prožívání, sociální vztahy a prostředí.

Dotazník vlastní konstrukce se skládá z 20 položek rozdělených do 4 oblastí. Položky 1–5 jsou zaměřeny na podmínky pro fyzický vývoj dítěte. Položky 6 – 10 na podmínky pro psychický vývoj dítěte. Položky 11–15 se věnují podmínkám pro sociální vývoj dítěte. Položky 16–20 se zaměřují na prostředí působící na vývoj dítěte. Vypracovaný dotazník uvádím v příloze P7 této bakalářské práce.

5.5 Organizace výzkumu

Celý výzkum se uskutečnil v měsíci březnu 2010 a byl schválen vedoucí Klokánku FOD. Žádost o povolení k výzkumu je uvedena v příloze P1 této bakalářské práce.

Pro výzkum byli zvoleni čtyři dětští respondenti, kteří byli dotazováni ve čtyřech rozhovorech. Jejich nahrávání mi ze strany vedení nebylo umožněno. Rozhovory byly tedy pregnantně zaznamenávány písemnou formou. Nebyly plynulé, byly s dětskými respondenty uskutečněny nenásilně v průběhu hry.

Vypracované otázky k rozhovorům s dětmi jsou uvedeny v příloze P2 bakalářské práce. V přílohách P3, P4, P5, P6 je pak uveden doslovný přepis rozhovorů s jednotlivými respondenty. Rozhovory byly ještě doplněny o otázky a odpovědi, které vyplynuly ze situace a společné konverzace a dopomáhaly k ujasňování a upřesňování sdělovaných informací. Písmenem T je označen tazatel, písmenem R je označen respondent.

Jako bývalá pracovnice Klokánku FOD některé děti znám, tudíž i jejich životní příběhy. Zbývající informace byly doplněny při konzultaci se sociálními pracovníci, tetami které o děti pečují a nahlédnutím do spisové dokumentace. Výběr dětí, byl proveden náhodně, nebyly vyhledávány žádné spojitosti mezi jednotlivými respondenty.

Dále proběhlo dotazníkové šetření. Každý dotazník byl vlastnoručně podepsán a osobně dodán jednotlivým zaměstnancům Klokánku FOD. Po vyplnění dotazníků je zaměstnanci z důvodů anonymity ponechaly v kanceláři Klokánku FOD, kde byly osobně vyzvednuty. Celkem bylo rozdáno a rovněž sesbíráno 20 dotazníků. Návratnost dotazníků byla tedy sto procentní.

Data získaná z vyplněných dotazníků byla zpracována osobně a to čárkovací metodou. Poté byly v programu Excel sestaveny grafy, které byly následně importovány do programu Word této bakalářské práce. Získaná data z vyplněných dotazníků jsou analyzována a interpretována v kapitole sedmé.

5.6 Charakteristika výzkumného vzorku

Do výzkumného vzorku byli zahrnuti všichni pracovníci zařízení, ve kterém probíhal výzkum a 4 dětští respondenti ve věku 7-13 let. K sestavení výběrového souboru byl využit záměrný kvalifikovaný výběr.

„Do souboru jsou vybrány osoby na základě těch znaků základního souboru, které jsou důležité pro daný výzkum. Výzkumník se opírá o svoje zkušenosti, znalosti z teorie, vztahující se k výzkumnému problému, konzultace a svůj vlastní úsudek.“ (Maňák, Švec, 2007, s. 47).

Markétka 7 let, Pavlík 9 let

Jako pracovnice Klokánku Fondu ohrožených dětí jsem se setkala se sourozenci Markétkou a Pavlíkem. Děti byly přijaty do Klokánku ve večerních hodinách na dohodu s matkou. Matka přijela s dětmi z Litoměřic, kde údajně bydleli v zahradním domku v nevyhovujících podmínkách. Otec pracuje v zahraničí, tudíž s rodinou nepobývá.

Přijetí dětí proběhlo za složitých okolností, neboť matka s sebou nepřivezla žádný doklad totožnosti, rodné listy, či kartičky zdravotního pojištění dětí. Proto sociální pracovnice požádali pracovníka Městského úřadu OSPOD o asistenci při přijetí. Zhotovila se fotodokumentace matky a poté byly Městským úřadem v Litoměřicích potřebné doklady do Klokánku dodány.

Děti při přijetí neměly dostatečné hygienické návyky, neuměly se samostatně umýt, učesat si vlasy, měly ve vlasech vši a hnidy. Byly hladové a celkově zanedbané. V Klokánku se děti velmi dobře adaptovaly, navázaly pěkný vztah jak k tetám, tak k ostatním dětem.

Starší Pavel je velmi šikovný a inteligentní chlapec. Má všeobecný přehled, je kamarádský a v kolektivu ostatních dětí oblíbený. Je dosti citlivý a vztahovačný. Snad proto je jeho chování občas nepřiměřené situaci a projevuje se velkými záchvaty vzteku. Pavel má potřebu na sebe upoutat pozornost. Bývá často zapomnětlivý, což občas způsobuje problémy ve škole. Navštěvuje čtvrtou třídu základní školy. Učitelé chlapce chválí za dobré chování

a aktivitu. Ve škole se mu líbí, i přesto je ale nutná pravidelná kontrola. Pavel má problémy v českém jazyce, je dyslektik. Přetrvává u něj vada řeči a specifická vývojová porucha pravopisu – dysortografie ve spojení s oslabenou grafomotorikou. Tuto skutečnost škola zohledňuje zejména při výuce českého a anglického jazyka.

Markétka navštěvuje Základní školu speciální a praktickou, kde opakuje první ročník. Ve znalostech má velké mezery a nemá potřebné základy. Podle záznamů před přijetím do Klokánku nenavštěvovala školu pravidelně. Na svůj věk je Markétka velmi hravá, škola ji moc nezajímá, nerada se učí. Dívka je upovídaná, má však špatnou výslovnost. Při nej-různějších činnostech je pomalá (hygiena, oblékání, u jídla, při práci ve škole apod.). Ráda se pohybuje v kolektivu dětí, je však urážlivá a tvrdohlavá. Často si své vymáhá pláčem nebo hysterickým křikem. Jinak je však snaživá a dokáže být velmi milá. Často vyžaduje pohlázení a ráda se s tetami mazlí. Citově lehce přilne k osobě, se kterou tráví delší čas.

Celkově mezi dětmi panuje spíše rivalita a soupeření než sourozenecká soudržnost, děti jsou vůči sobě dost negativní.

Ode dne přijetí do Klokánku si matka bere děti na vycházky a víkendové pobyty, odkud se sourozenci vrací většinou špinaví a hladoví, občas působí bázlivě. Zejména starší Pavlík zřejmě dostává doma pokyny, co má tetám říkat. Markétka mívá opakovaně ve vlasech vši. Matka působí vždy velmi zanedbaným dojmem. Při společném jednání u ní lze pozorovat výrazný motorický neklid (při rozhovoru např. pochoduje po chodbě, poskakuje v křesle apod.), podává protichůdné informace. Často se nevhodně chová k tetám, obviňuje je ze stávající situace, kdy jsou děti v Klokánku. Pracovníci Klokánku byli několikrát svědky toho, jak matka na děti hrubě křičela, odbývala je a nevěnovala jim pozornost. Děti nikdy radostně nereagují na její příchod a loučení je také většinou velmi rychlé. Vycházky a víkendové pobyty u matky dětem evidentně nesvědčí. Markétka je nervózní, dokonce se začala pomočovat. Pavlík se velmi zhoršil ve škole, jeden den si v Klokánku svlékl kalhoty a ukazoval se nahý dětem. Po pobytech s matkou jsou děti nesoustředěné, nestíhají si dělat úkoly do školy.

Rodina je výchovně i sociálně nedostatečná a za dobu pobytu nezletilých dětí nebyli rodiče schopni uspokojivě zajistit stabilní bytové poměry na únosnou míru tak, aby se děti mohly vrátit natrvalo zpět k rodičům.

Na základě těchto skutečností rodina uzavřela s pobočkou FOD smlouvu na provádění sociálně aktivizačních služeb. Kvalitně propracovaný sociálně aktivizační program přiměl matku dětí ke spolupráci i k pozitivní motivaci změnit dosavadní způsob bydlení. Matka měla snahu o nápravu poměrů a pravidelně se dostavovala ke smluveným schůzkám a pohovorům. Sociálně aktivizační služba byla zaměřena na vedení domácnosti i nácvik rodičovského chování. Fondu ohrožených dětí se tak podařilo, byť jen na přechodnou dobu, matku aktivně zapojit do běžného života s ohledem na výchovu svých dětí. Matka byla schopna, i když jen přiměřeným způsobem, o nezletilé děti podle svých schopností i možností, avšak byl nutný neustálý dohled a kontrola.

Kvido, 7let

Nezletilý Kvido byl přijat do Klokánku v Kroměříži dne 18.3.2009 na dohodu se zákonným zástupcem. Rodina si chtěla upravit poměry tak, aby mohla plnohodnotně převzít péči o nezletilého chlapce.

Kvido odloučení od rodičů zvládá bez problémů. Navštěvuje první třídu základní školy. Je nesoustředěný, při vyučování pasivní a většinu úkolů nezvládá nebo o ně ani nejeví zájem. Objevují se velké problémy v českém jazyce a psaní. Paní učitelka hovořila o pravděpodobném opakování ročníku. Ve škole se Kvido rovněž dopouští kázeňských přestupků (pere se, ukradl spolužákovi karty, mluví vulgárně). Kvido si rád maluje a má rád stolní hry. Pokud je však v kolektivu ostatních dětí, vyvolává roztržky a pere se. Je tvrdohlavý a drzý, používá vulgární gesta a tetám často lže. Je velmi neukázněný, nereaguje na oslovení či výzvu k úkonu, je jakoby nepřítomen. Vyžaduje trpělivý a individuální přístup. Chování chlapce tety konzultovaly s psychologkou.

Otec chlapce pravidelně kontaktuje. Několikrát ho navštívil a poměrně často telefonuje. Sdělil nám, že v současné době s manželkou žijí odloučeně. Jako důvod uvedl její intimní vztah s jeho sestrou. Matka navštívila chlapce pouze jednou, netelefonuje vůbec. Rodině bylo z Odboru sociálních věcí poskytováno poradenství, pomoc při vyřizování dávek a dalších úředních záležitostí. Rodina rovněž spolupracovala s neziskovou organizací FOD. Z její strany jim opakovaně byla poskytnuta materiální pomoc ve formě oblečení a několik nákupů potravin. Finanční situace v rodině je značně nestabilní, bytové poměry jsou rovněž na nízké úrovni. Pobyť v Klokánku matka Kvidovi ukončila dne 25. 8. 2009.

Za několik dnů se matka nezletilého chlapce na Klokánek znovu obrátila s tím, že uvažuje o stěhování na Slovensko, její rodina po ní vymáhá dluhy, které si měl půjčit otec. Dále uváděla, že je v obtížné životní situaci, a požádala Klokánek o spolupráci. Bylo dohodnuto, že je možné Kvida na přechodnou dobu opětovně umístit do Klokánku, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Matka byla poučena o tom, že je třeba chlapce do zařízení zavést a předat potřebné doklady. Dne 4. 9. 2009 matka chlapce do zařízení sice zavezla, dítě tam však zanechala a poté beze slov opustila zařízení, aniž by podepsala dohodu s FOD Klokánek, přestože věděla o vyřízení těchto formalit. Chlapec tedy musel být do zařízení umístěn na žádost OSPOD. O rodičích FOD nemá již delší dobu žádné zprávy. Nezná místo jejich pobytu, s Orgánem sociálně právní ochrany dětí nespolupracují.

Po návratu do Klokánku se Kvido tetě svěřil, že mu bylo po Klokánku smutno a zpět se velmi těšil. Chlapec začal opakovat první třídu základní školy. Ve škole byl zpočátku velmi neposlušný, neukázněný, nezvládal učivo, napadal spolužáky a stále vyrušoval. Také chování v Klokánku bylo velmi problémové. Chlapci byla diagnostikována ADHD a po konzultaci s dětskou psychiatrickou začal chlapec užívat léky pro zlepšení koncentrace. Po podání léků se chování částečně zlepšilo, stále se však u chlapce projevuje zkratkovité jednání.

Po dalším půl roku v Klokánku udělal Kvido jistý pokrok. Ve škole mu to nyní jde poměrně dobře. Pěkně píše, rychle se učí básničky, ale je pomalejší ve čtení. Rád si maluje a hezky zpívá. Do školy chodí rád a ve volném čase chce počítat a psát. Problémy však stále přetrvávají v chování. Kvido byl dočasně vyloučen ze školní družiny, z důvodu napadení spolužáka.

Otec nyní kontaktuje chlapce nepravidelně telefonicky, navštívit ho však nechodí. Matka o dítě zájem nejeví.

Orgán sociálně právní ochrany dětí se domnívá, že jediným možným řešením je v současné době ponechání chlapce v Klokánku, neboť poměry v rodině jsou i nadále velmi neutěšené a rodiče nejsou schopni zajistit prostředí, které by směřovalo ke zdárnému a bezporuchovému vývoji nezletilého dítěte.

Sylva, 13 let

Nezletilá Sylva byla přijata do zařízení vyžadující okamžitou pomoc Klokánek FOD na žádost OSPOD. Dívka byla přijata pro podezření týrání v rodině otce, kterému byla svěřena do péče. Matka o nezletilou dívku nejeví zájem.

Ředitelka základní školy sdělila Orgánu sociálně právní ochrany dětí, že jejich žákyně šesté třídy s pláčem oznámila, že ji družka jejího otce zmlátila poté, co přišla ze školy o hodinu později, protože byla s kamarádkou na aerobiku. Sylva po výprasku utekla ke kamarádce, ale pak se vrátila domů i s kamarádčinou babičkou. Otcova družka jim však neotevřela a Sylvu domů nepustila. Dívka musela přespat u kamarádky. Do školy přišla bez aktovky.

V průběhu téhož dne provedla výchovná poradkyně základní školy s nezletilou Sylvou pohovor a absolvovala s ní lékařské vyšetření. Ze zprávy lékařky jasně vyplývá, že nezletilá Sylva má po těle viditelné podlitiny. Při rozhovoru dívka tvrdila, že jí oba rodiče pravidelně týrají, výprask dostává několikrát týdně za drobné prohřešky. Má pocit, že otec se o ni nezajímá, hodně pracuje a večer je unavený a když má řešit její spory s tetou (tak dívka oslovuje nevlastní matku), rozzlobí se a zbije ji. Při rozhovoru dívka sdělila, že ji teta v minulosti také chytla za vlasy a tloukla hlavou o zem. Jednou s ní údajně zase praštila o zeď, až dívka nemohla popadnout dech a hrubě jí při tom nadávala.

Po necelém týdnu pobytu v Klokánku přijíždí za Sylvou její nevlastní babička. Pracuje jako teta v Klokánku v Brně a matku Sylvy měla v pěstounské péči. Paní popisovala celý život Sylvy, který nebyl vůbec jednoduchý. Matka k ní již od narození neměla pěkný vztah. Neustále jí předhazovala, že je nechtěné dítě. Otec měl k dívce vřelejší vztah, avšak po rozchodu s matkou často střídal partnerky. S nynější družkou má dvouměsíčního syna, o kterého se stará Sylva po příchodu ze školy. Dívka se také stará o svou mladší sestru a dvouletého nevlastního bratra. Babička dále uvádí, že Sylva neměla prakticky žádné dětství, protože jí byly často přidělovány úkoly, které se neslučovaly s jejím věkem. Pokud něco nesplnila, často byla trestána. Celkově situaci hodnotí tak, že nikdy nebyla v pořádku a že již několikrát chtěla zavolat na sociální odbor na prošetření situace v rodině.

Sylva se v Klokánku velmi rychle adaptovala. Je velmi milá, ochotně tetám pomáhá při vaření a domácích pracích. Je vděčná za každou pochvalu, je znatelné, že na to doma nebyla zvyklá. Také se velmi ráda stará o mladší děti v Klokánku. Na své věci je však poměrně

nepořádná. Začala navštěvovat zdejší základní školu a při plnění domácích úkolů je nutný dohled a pomoc. Často na domácí úkoly zapomíná, dostává pak pětky nebo poznámky.

Proti otci a jeho družce je nyní zahájeno trestní stíhání pro podezření ze spáchání trestného činu týrání svěřené osoby.

6 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Jak bylo předesláno výše, ke zkoumání problematiky byla zvolena kombinace kvalitativního a kvantitativního přístupu. Pro každý přístup byly výsledky vyhodnoceny zvlášť, neboť pro kvantitativní i kvalitativní výzkum je specifické zacházení se sesbíranými daty.

6.1 Interpretace výsledků kvalitativního výzkumu

V této části bakalářské práce jsou uvedeny výsledky rozhovorů s dětskými respondenty. Otázky k rozhovorům zjišťovaly kvalitu života dětí v Klokánku FOD a byly rozděleny do čtyř oblastí. První oblast se vztahuje k podmínkám pro fyzický vývoj dítěte v Klokánku FOD, druhá oblast se zaměřuje na podmínky pro psychický vývoj dítěte. Ve třetí oblasti jsou uvedeny výsledky zabývající se podmínkami pro sociální vývoj dítěte a poslední, čtvrtá oblast zkoumala prostředí působící na vývoj dítěte.

6.1.1 Podmínky pro fyzický vývoj dítěte

Podmínky pro fyzický vývoj dítěte zahrnovaly možnost sportovních aktivit, přísunu vitamínů a péči v případě nemoci. Z výpovědí respondentů jsem zjistila, **jaké sportovní aktivity v Klokánku provozují**. Odpovědi se v tomto případě různily. Markétka tvrdí: „*No...já tady teto nesportuju*“. Naproti tomu Pavlík mi sděluje: „*Chodíme na procházky, chodíme na hřiště, taky děláme diskotéky, chodíme na zahradu, běháme... Taky jsme byli na nějaký akci. Střílel jsem z luku a chodil na chůdách*.“ Kvido uvádí: „*Hraju fotbal. Ve škole cvičím, běhám*“. Z pohledu Sylvy: „*Spíš žádné, protože tady se to ani moc nedá*“. Z jednotlivých odpovědí vyplývá, že neobjektivní podmínky jsou zde srovnatelné s běžnými (pobyť na hřišti, výlety do okolí atd.), záleží na jejich subjektivním využívání.

Domnívám se, že k podmínkám pro zdravý fyzický vývoj dítěte patří rovněž **přísun vitamínů**. Zajímalo mě, jaké **ovoce či zeleninu** dětem tety v Klokánku nejčastěji kupují. Zde se odpovědi respondentů téměř shodovaly. Z výzkumu vyplynulo, že děti dostávají dostatek ovoce, zejména pomelo, jablka, pomeranče a hrušky.

Na otázku, jak je o děti **postaráno v případě nemoci**, odpovídají respondenti rovněž velmi podobně, a sice, že se o ně teta stará, dostávají teplý čaj a léky. „*Teta mě natírá krémem na ekzém*“ (Markétka, 7 let). „*Jo dobře. Já jsem ani moc nebyl nemocný. Chřipku jsem měl...kašel taky. Tak jsem dostal medicínu*.“ (Pavlík, 9 let). „*Ona mě vždycky hlavně*

žene do postele. Furt mi nosí čaj a pořád mi nutí prášky“ (Sylva, 13 let). „Jo... vaří mi teplej čaj“ (Kvido, 7 let).

6.1.2 Podmínky pro psychický vývoj dítěte

Vytvořit příznivé podmínky pro psychický vývoj dítěte je bezesporu nelehký úkol. Přesto je však nutné k němu zejména v takovém zařízení jako je Klokánek FOD přistupovat zodpovědně. Zajímalo mě, jak se dětem v Klokánku líbí, zda mají možnost si s tetou popovídat a svěřit se svým trápením, kdo jim pomáhá a kdo je rozveselí.

Musím podotknout, že překvapivým a zároveň dosti smutným zjištěním pro mě byly odpovědi respondentů na otázku, **o čem si s tetou nejčastěji povídají**. „*Nepovídáme*“ (Markétka, 7 let). „*Eee...no...třeba o škole o...o...no...o nějakých věcech, já už si to moc nepamatuju*“ (Pavlík, 9 let). „*Třeba...eee...nevím jak se to řekne... Tak třeba oni...to...jezdili v zimě...teta nám to...povídá, jak sáňkovali v zimě...když byla ona malá*“ (Kvido, 7 let). „*Tak hlavně vlastně co se nám může stát...prostě...že bysme neměli chodit ven, že nás může někdo přepadnout*“ (Sylva, 13 let).

V případě, že **jsou děti smutné nebo je něco trápí**, uvádí Markétka: „*Mám tady problém s klukama. Vojta mě štípe. Potřebuju tady holčičku...kamarádku. Až tady nějaká přijde, řeknu tetě v kanceláři, ať jde k nám.*“ Pavlík uvádí: „*To moc nevím, rozveselí mě Toňa...můj kamarád.*“ Sylva říká: „*Pomáhá mi spíš asi Míša...co je semnou v pokoji. Je jí třináct.*“ Kvido tvrdí: „*No... ona mě to... když su smutný tak to... třeba hraje takovou hru a pak už nejsou smutný... Třeba... my jsme byli venku a teta, ona našla takový klacek... a ona ho schovala a my jsme ho pak hledali.*“ Všichni tázaní respondenti se shodují na tom, **že jsou v Klokánku spokojeni**.

6.1.3 Podmínky pro sociální vývoj dítěte

Podmínky pro sociální vývoj dítěte zahrnují otázky týkající se společenského života dětí v Klokánku. Jsem přesvědčena o tom, že začlenění dětí do společnosti a do společenského života je důležitým prvkem socializace. Zajímalo mě tedy, zda mají děti v zařízení jako je Klokánek kamarády, zda se účastní kulturních či společenských akcí a zda jim v Klokánku nechybí mužský vzor.

Respondenti uvádí jména **přátel**, které v Klokánku mají. Dále mi shodně sdělují, že se **nepravidelně účastní filmových představení a kulturních akcí**.

Na otázku, zda by se jim líbilo, **kdyby v Klokánku pracovali také muži**, strejdové se odpovědi respondentů různí. „*Hmm...nevím, jestli by se mi to líbilo*“ (Markétka, 7 let). „*Jo! Bylo by to dobrý. Chlapi víc sportujou*“ (Pavlík, 9 let). „*Jo, třeba oni by s nama hráli fotbal*“ (Kvido, 7 let). „*No...spíš nechat tety. To by bylo takový...fakt moc divný*“ (Sylva, 13 let).

6.1.4 Prostředí působící na vývoj dítěte

Zjišťovala jsem spokojenost respondentů s prostředím, které je v Klokánku obklopuje. Zajímalo mě, **jak jsou děti spokojené se svým pokojem**. „*Já nejsem spokojená, Tonda mě otravuje*“ (Markétka, 7 let). Dodává, že jinak se jí pokojík líbí. „*Je to dobrý...docela... Chtělo by to tady víc barev...červenou, oranžovou, žlutou třeba*“ (Pavlík, 9 let). „*Pěkně. Líbí se mi.*“ (Kvido, 7 let). „*Tak jako normálně. No, já bych ho chtěla přestěhovat, ale když nám to jedna teta dovolí, tak přijde druhá a vše přestěhuje zpátky jak to bylo*“ (Sylva, 13 let). Z výzkumu vyplynulo, že děti vnímají svůj pokoj jako standardní. Uvítaly by drobnější změny.

Dále respondenti jmenují různé **hračky a věci, které mají v Klokánku k dispozici**. Markétka uvádí: „*Bárbíny, kočárek nový... Na Vánoce jsem ho dostala. Mám ještě sponečky na panenky na vlásky*“. Pavlík tvrdí: „*Je tady málo hraček. Moc mě tady ty hračky nebaví*“. Kvido uvádí: „*Dinosaurů, auta, Spajdrmena*“. Sylva říká: „*Mám tady knížky. Mám tu oblíbeného plyšáka, kterého jsem dostala od rodičů, když jsem byla malá, tak jsem si ho sem vzala*“.

Všichni respondenti se shodují, že **pomáhají v domácnosti**. Účastní se běžných domácích prací (luxování, utírání prachu, vaření).

Na otázku **jak často dostávají děti kapesné**, se dozvídám odlišné informace. „*Já nedostávám, jsem ještě malá. Péťa dostává, on už je velký*“ (Markétka, 7 let). „*Včera jsem dostal padesát korun. Někdy nedostanu. Když třeba dostanu špatnou známku...třeba trojku*“ (Pavlík, 9 let). „*Jen dvacet korun když jsem hodnej*“ (Kvido, 7 let). „*Hmm, padesát korun týdně. Vždycky se snažím šetřit a pak se mi něco líbí, tak to utratím. Já utracím úplně za všechno*“ (Sylva, 13 let).

Zajímalo mě, **zda respondent chodí do nějakého zájmového kroužku a jak tráví svůj volný čas.** „*Nechodím, hraju si. S panenkou a kočárkem*“ (Markétka, 7 let). „*Nee, do žádného. Ve škole není moc kroužků. Chtěl bych nějaký sportovní kroužek. Někdy si tady čtu knížku nebo si hraju. Hodně prostě sedím a nudím se...docela se nudím*“ (Pavlík, 9 let). „*Maluju si...jo...hraju si se Spajdrmenem. Pak si něco vyrábím*“ (Kvido, 7 let). „*Nechodím. Já si čtu...povídám s Mišou...ale moc věcí se tu dělat nedá*“ (Sylva, 13 let).

6.2 Interpretace výsledků kvantitativního výzkumu

Stejně jako otázky pro rozhovory s dětskými respondenty byly i otázky uvedené v dotazníku rozděleny do čtyř oblastí, které zjišťovaly kvalitu života dětí v Klokánku FOD z pohledu jeho zaměstnanců. První oblast se tedy opět zabývá podmínkami pro fyzický vývoj dítěte v Klokánku FOD, druhá oblast se vztahuje k podmínkám pro psychický vývoj dítěte v Klokánku, třetí oblast se zajímá o podmínky pro sociální vývoj dítěte a čtvrtá oblast zkoumá kvalitu prostředí, které děti obklopuje.

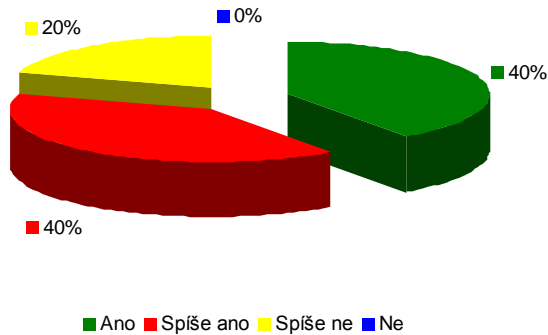
Dotazníkové šetření je vyhodnoceno dle jednotlivých oblastí vztahujících se ke kvalitám života dětí v Klokánku FOD. Vyhodnocení je zpracováno písemně, matematicky i graficky. Číselné vyjádření hodnot se matematicky shoduje s vyjádřením procentuelním. Dotazníkového šetření se účastnilo 20 respondentů.

6.2.1 Vyhodnocení otázek dotazníkového šetření

V této části práce jsou vyhodnoceny jednotlivé otázky dotazníkového šetření. Na každém z níže uvedených grafů je procentuálně znázorněna odpověď zaměstnanců Klokánku FOD v Kroměříži na položenou otázku. K některým položkám uvedli respondenti ještě doplňující informace, které uvádím pod grafickým zpracováním. Výsledky jsou níže uvedeny rovněž písemně i matematicky v jednotlivých tabulkách.

Otázka č. 1: Mají děti dostatek možností pro sportovní a pohybové aktivity?

Mají děti dostatek možností pro sportovní a pohybové aktivity?

Graf č. 1: Mají děti dostatek možností pro sportování a pohybové aktivity?

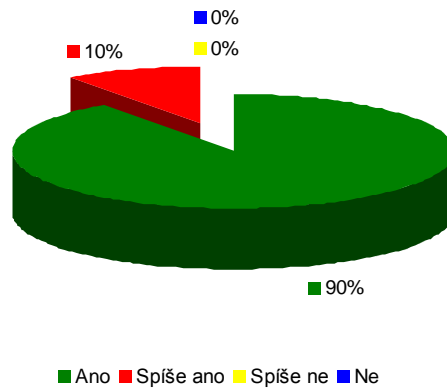
První otázkou jsem chtěla zjistit, zda mají děti dle názoru zaměstnanců v Klokánku dostatek možností pro sportovní a pohybové aktivity. Z celkového počtu 20 respondentů 40 % dotazovaných uvedlo jednoznačně ano a 40 % respondentů uvedlo variantu spíše ano. 20 % respondentů se domnívá, že spíše ne. Jednoznačné ne neuvedl žádný z dotazovaných.

Tabulka č. 1: Mají děti dostatek možností pro sportovní a pohybové aktivity?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	8	8	4	0

Otázka č. 2: Je dětem poskytován dostatek zdravotní péče?

Je dětem poskytován dostatek zdravotní péče?

Graf č. 2: Je dětem poskytován dostatek zdravotní péče?

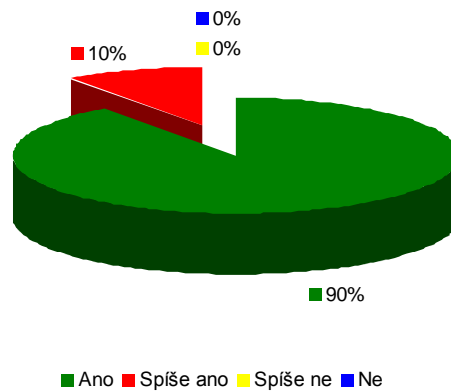
U druhé otázky mě zajímalo, zda je dětem v Klokánku poskytován dostatek zdravotní péče. Z výše uvedeného grafu (graf č. 2) je patrná jednoznačná převaha kladných odpovědí. 90 % respondentů je přesvědčeno, že je dětem poskytován dostatek zdravotní péče a uvedlo jednoznačné ano. Pouze 10 % respondentů označilo odpověď spíše ano. Negativní odpovědi, tedy spíše ne a ne neoznačil žádný z respondentů.

Tabulka č. 2: Je dětem poskytován dostatek zdravotní péče?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	18	2	0	0

Otázka č. 3: Jsou jejich hygienické návyky pravidelně kontrolovány?

Jsou jejich hygienické návyky pravidelně kontrolovány?

Graf č. 3: Jsou jejich hygienické návyky pravidelně kontrolovány?

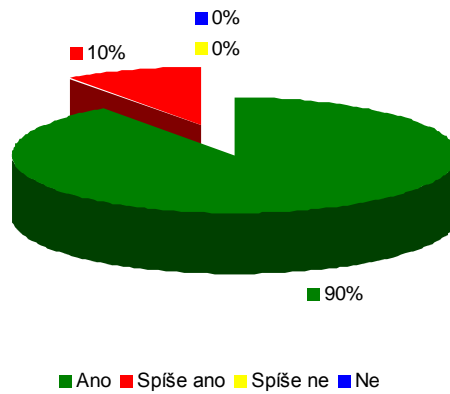
Třetí otázkou jsem zjišťovala, zda jsou hygienické návyky dětí umístěných v Klokánku pravidelně kontrolovány. Stejně jako u předchozí otázky jednoznačně převládaly kladné odpovědi. 90 % dotazovaných uvedlo odpověď ano, 10 % respondentů uvedlo spíše ano. Odpovědi spíše ne a ne nebyly označeny ani jedním z dotazovaných.

Tabulka č. 3: Jsou jejich hygienické návyky pravidelně kontrolovány?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	18	2	0	0

Otázka č. 1: Dostávají děti kvalitní a vyváženou stravu?

Dostávají děti kvalitní a vyváženou stravu?

Graf č. 4: Dostávají děti kvalitní a vyváženou stravu?

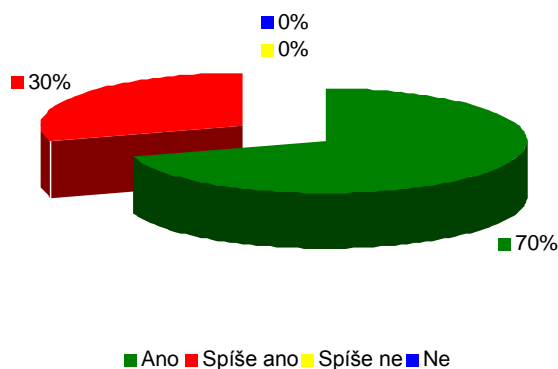
U čtvrté otázky mě zajímalo, zda dostávají děti v Klokánku kvalitní vyváženou stravu. 90 % dotazovaných opět uvádí jednoznačnou odpověď ano. 10 % dotazovaných uvádí odpověď spíše ano. Záporné odpovědi spíše ne a ne opět neužil žádný z dotazovaných.

Tabulka č. 4: Dostávají děti kvalitní a vyváženou stravu ?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	18	2	0	0

Otázka č. 2: Vedete děti ke zdravému životnímu stylu, který příznivě ovlivňuje jejich zdraví? Pokud ano, jakým způsobem?

Vedete děti ke zdravému životnímu stylu , který příznivě ovlivňuje jejich zdraví?

Graf č. 5: Vedete děti ke zdravému životnímu stylu, který příznivě ovlivňuje jejich zdraví? Pokud ano, jakým způsobem?

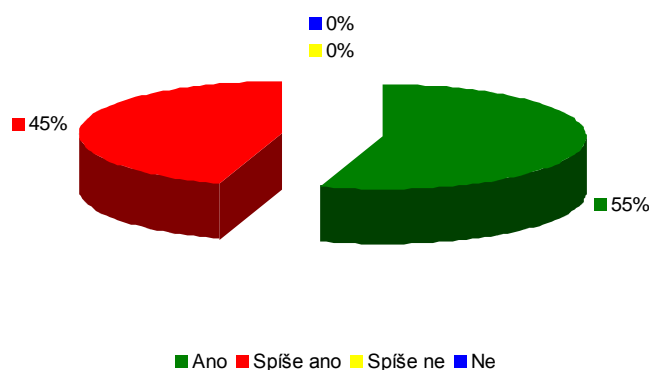
U páté otázky jsem žádala respondenty, aby uvedli, zda vedou děti ke zdravému životnímu stylu, který příznivě ovlivňuje jejich zdraví. V případě že ano, jakým způsobem. 70 % respondentů odpovědělo jednoznačně ano, 30 % respondentů uvedlo spíše ano. Odpovědi spíše ne a ne neuvedl žádný respondent. K odpovědi ještě doplnilo 8 respondentů, že se snaží dohlížet na zdravou stravu, 7 respondentů usiluje o zdravý tělesný pohyb, 3 respondenti dohlíží na hygienu a oblékání, 2 respondenti se snaží o co nejčastější pobyt venku na čerstvém vzduchu, dále uvádí, že na zdravou a vyváženou stravu dohlíží zdravotní supervizor. 1 respondent uvádí, že je v Klokánku realizován „Program výchovy ke zdravému životnímu stylu“.

Tabulka č. 5: Vedete děti ke zdravému životnímu stylu, který příznivě ovlivňuje jejich zdraví?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	14	6	0	0

Otázka č. 3: Myslíte si, že mají děti v Klokánku pocit bezpečí, jistoty a porozumění? Co děláte pro to, aby se zde cítily bezpečně?

Myslíte si, že mají děti v Klokánku pocit bezpečí, jistoty a porozumění ?

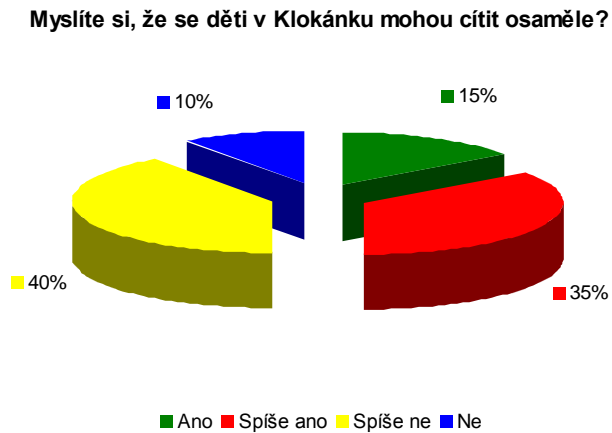
Graf č. 6: Myslíte si, že mají děti v Klokánku pocit bezpečí, jistoty a porozumění? Co děláte pro to, aby se zde cítily bezpečně

Šestou otázkou byli zaměstnanci tázáni, zda si myslí, že mají děti v Klokánku pocit bezpečí, jistoty a porozumění. Co dělají pro to, aby se zde děti cítily bezpečně. 55 % respondentů zastává názor, že pocit bezpečí, jistoty i porozumění děti v Klokánku mají, uvádí tedy odpověď ano, 40 % respondentů uvedlo spíše ano. Odpověď spíše ne a ne neuvedl žádný z respondentů. K odpovědi byly ještě doplněny následující informace. 4 respondenti uvedli, že se snaží děti vyslechnout a být jim neustále k dispozici. 2 respondenti usilují o dostatek lásky a pohlazení. 1 respondent uvádí, že se snaží dětem poskytnout zázemí, porozumět jim, popovídat si, pochválit, povzbudit, vysvětlit a řešit jejich problémy. Dále uvádí, že tety jsou proškoleny a pomáhají také návštěvy psychologa.

Tabulka č. 6: Myslíte si, že děti mají v Klokánku pocit bezpečí, jistoty a porozumění?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	11	9	0	0

Otázka č. 4: Myslíte si, že se děti v Klokánku mohou cítit osaměle?

Graf č. 7: Myslíte si, že se děti v Klokánku mohou cítit osaměle?

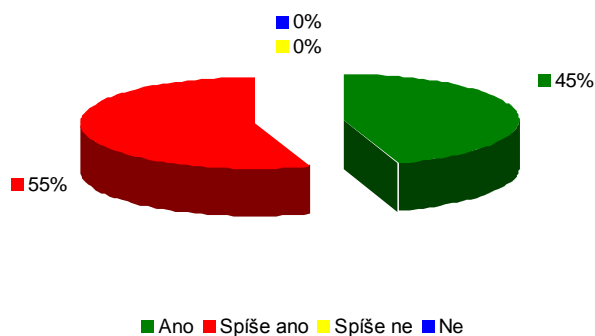
U sedmé otázky mě zajímalo, zda se dle názoru zaměstnanců mohou děti v Klokánku cítit osaměle. 35 % respondentů uvedlo, že mohou, tedy odpověď ano. 40 % respondentů uvedlo, že spíše ano. 15 % respondentů uvedlo odpověď spíše ne a 10% respondentů označilo odpověď ne.

Tabulka č. 7: Myslíte si, že se děti v Klokánku mohou cítit osaměle?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	3	7	8	2

Otázka č. 5: Myslíte si, že děti dostávají při řešení osobních problémů od „klokaních tet“ takovou pomoc, jakou potřebují?

Myslíte si, že děti dostávají při řešení osobních problémů od "klokaních tet" takovou pomoc, jakou potřebují?

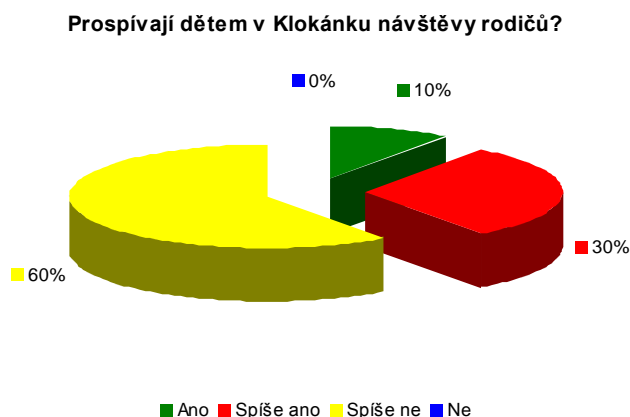
Graf č. 8: Myslíte si, že děti dostávají při řešení osobních problémů od „klokaních tet“ takovou pomoc, jakou potřebují?

U osmé otázky jsem zjišťovala, zda děti dostávají při řešení osobních problémů od „klokaních tet“ takovou pomoc, jakou potřebují. 45 % dotazovaných označilo odpověď ano a 55 % dotazovaných uvedlo odpověď spíše ano. Odpověď spíše ne a ne neoznačil ani jeden z dotazovaných.

Tabulka č. 8: Myslíte si, že děti v Klokánku dostávají od „klokaních tet“ takovou pomoc, jakou potřebují?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	9	11	0	0

Otázka č. 6: Prospívají dětem v Klokánku návštěvy rodičů?

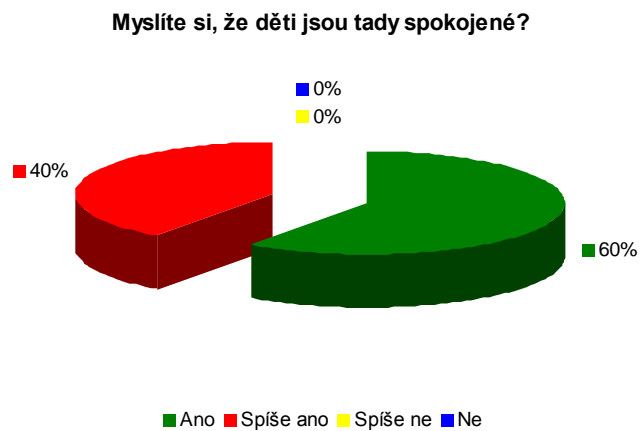
Graf č. 9: Prospívají dětem v Klokánku návštěvy rodičů?

Devátá otázka zkoumala, zda prospívají dětem v Klokánku návštěvy rodičů. 30 % respondentů uvedlo odpověď ano, 60 % respondentů spíše ano a 10 % respondentů označilo odpověď spíše ne. Jednoznačnou odpověď ne neuvedl žádný z respondentů. K odpovědi ještě uvádí 2 respondenti, že to nelze posoudit. Záleží na okolnostech.

Tabulka č. 9: Prospívají dětem v Klokánku návštěvy rodičů?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	2	6	12	0

Otázka č. 7: Myslíte si, že děti jsou tady spokojené?

Graf č. 10: Myslíte si, že děti jsou tady spokojené?

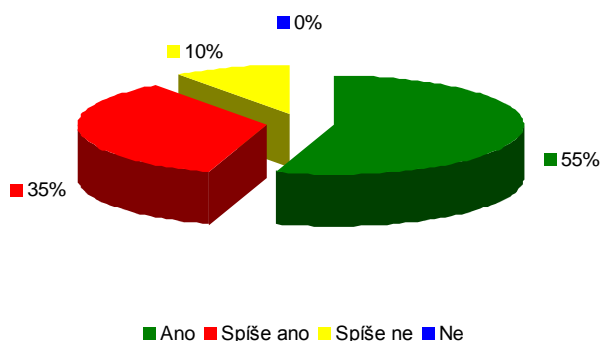
Desátá otázka zjišťovala, zda jsou dle zaměstnanců děti v Klokánku spokojené. 60 % respondentů uvedlo jednoznačně ano, 40 % dotazovaných uvedlo spíše ano. Odpovědi spíše ne a ne neoznačil ani jeden z dotazovaných.

Tabulka č. 10: Myslíte si, že děti jsou tady spokojené?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	12	8	0	0

Otázka č. 8: Ve vašem Klokánku jsou zaměstnány pouze ženy. Myslíte si, že dětem chybí mužský vzor?

V kroměřížském Klokánku jsou zaměstnány pouze ženy. Myslíte si, že dětem chybí mužský vzor?

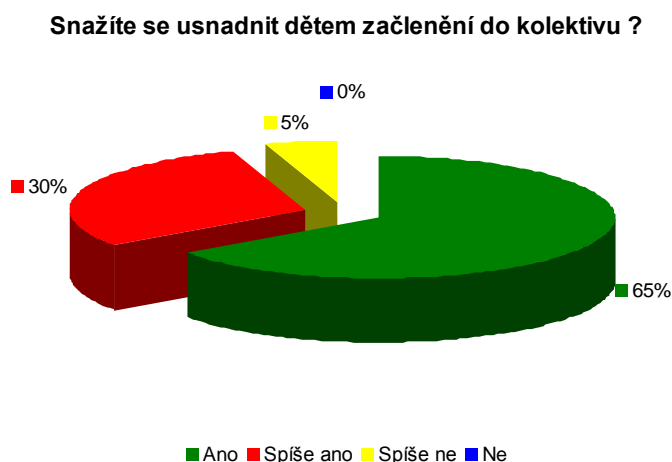
Graf č. 11: Ve vašem Klokánku jsou zaměstnány pouze ženy. Myslíte si, že dětem chybí mužský vzor?

Vzhledem k tomu, že jsou v zařízení zaměstnány pouze ženy, zajímalo mě, zda dětem chybí mužský vzor. K odpovědi uvedlo 55 % respondentů odpověď ano, 35 % respondentů uvedlo spíše ano. 10 % respondentů označilo odpověď spíše ne. Jednoznačné ne neuvedl žádný z dotazovaných.

Tabulka č. 11: Myslíte si, že dětem chybí v Klokánku mužský vzor?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	12	8	0	0

Otázka č. 9: Snažíte se dětem usnadnit začlenění do kolektivu? Pokud ano, jakým způsobem?

Graf č. 12: Snažíte se dětem usnadnit začlenění do kolektivu? Pokud ano, jakým způsobem?

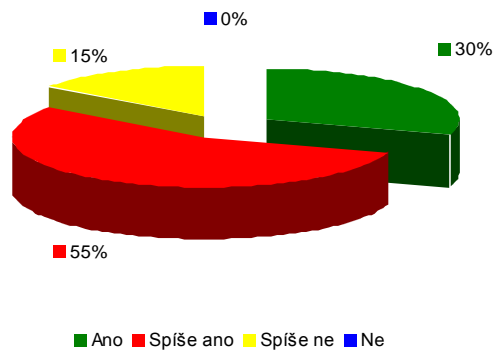
U dvanácté otázky jsem chtěla zjistit, zda se zaměstnanci snaží dětem v Klokánku usnadnit začlenění do kolektivu. V případě že ano, jakým způsobem. Na uvedenou otázku odpovědělo 65 % respondentů jednoznačně ano, 30 % respondentů odpovědělo spíše ano. Odpověď spíše ne uvedlo 5 % respondentů. Jednoznačné ne neoznačil žádný z dotazovaných. K odpovědi ještě doplňují 3 respondenti, že vedou děti k přátelským vztahům a podporují je v komunikaci. 2 respondenti je podporují ve volnočasových aktivitách, kde přichází do styku se svými vrstevníky a 1 respondent uvádí, že děti podporuje v jejich činnosti.

Tabulka č. 12: Snažíte se dětem usnadnit začlenění do kolektivu?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	13	6	1	0

Otázka č. 10: Navazují děti mezi sebou těsné přátelské (kamarádké) vztahy?

Navazují děti mezi sebou těsné přátelské vztahy?

Graf č. 13: Navazují děti mezi sebou těsné přátelské (kamarádké) vztahy?

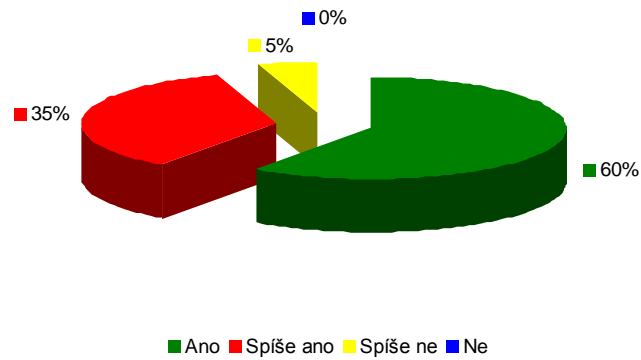
U třinácté otázky jsem zjišťovala, zda děti v Klokánku navazují mezi sebou těsné přátelské vztahy. 55 % dotazovaných uvádí, že ano, 30% dotazovaných uvedlo spíše ano, 15 % dotazovaných uvedlo spíše ne. Jednoznačné ne neoznačil žádný z dotazovaných. K odpovědi dodává jeden respondent, že přátelské vztahy mezi sebou navazují někdy jen některé děti.

Tabulka č. 13: Navazují děti mezi sebou těsné přátelské vztahy?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	6	11	3	0

Otázka č. 11: Myslíte si, že jsou u dětí rozvíjeny správné morální postoje?

Myslíte si, že jsou u dětí rozvíjeny správné morální postoje?

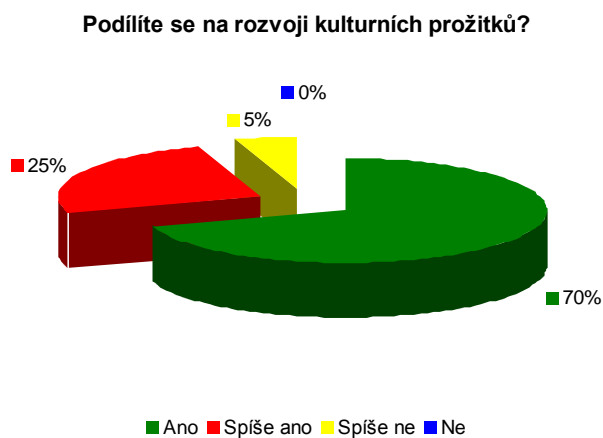
Graf č. 14: Myslíte si, že jsou u dětí rozvíjeny správné morální postoje?

Čtrnáctá otázka zkoumala, zda jsou u dětí rozvíjeny správné morální postoje. K odpovědi uvedlo 60 % respondentů jednoznačně ano, 35 % respondentů uvedlo spíše ano, 5 % dotazovaných označilo odpověď spíše ne. Jednoznačné ne neuvedl žádný z dotazovaných.

Tabulka č. 14: Myslíte si, že jsou u dětí rozvíjeny správné morální postoje?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	12	7	1	0

Otázka č. 12: Podílíte se na rozvoji kulturních prožitků? (návštěva divadel, koncertů, výstav...)

Graf č. 15: Podílíte se na rozvoji kulturních prožitků? (návštěva divadel, koncertů, výstav...)

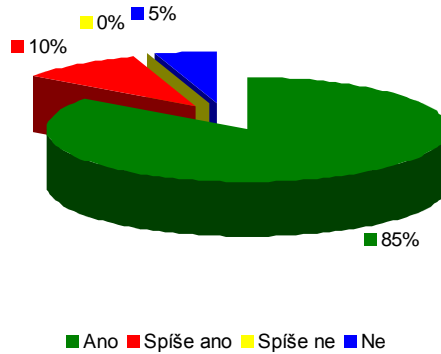
U patnácté otázky mě zajímalo, zda se zaměstnanci Klokánku podílí na rozvoji kulturních prožitků dětí. 70 % respondentů uvedlo že ano, 25 % dotazovaných uvedlo spíše ano, 5 % respondentů uvedlo odpověď spíše ne. Odpověď ne neuvedl žádný z dotazovaných.

Tabulka č. 15: Podílíte se na rozvoji kulturních prožitků?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	14	5	1	0

Otázka č. 13: Mají podle Vás děti dostatek hmotného (materiálního) zabezpečení?

Mají podle Vás děti dostatek hmotného zabezpečení?

Graf č. 16: Mají podle Vás děti dostatek hmotného (materiálního) zabezpečení?

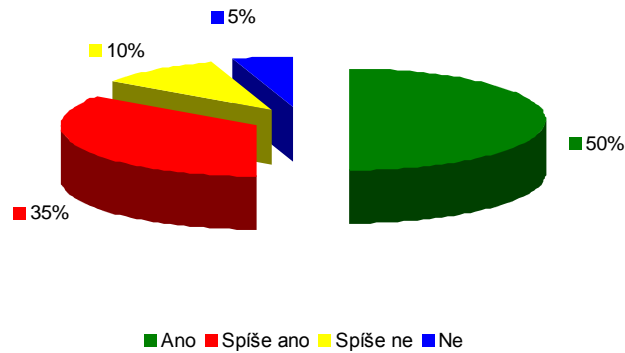
Šestnáctá otázka zkoumala, zda mají z pohledu zaměstnanců děto v Klokánku dostatek hmotného zabezpečení. 85 % respondentů označilo odpověď ano, 10 % respondentů spíše ano. 5 % dotazovaných uvedlo odpověď spíše ne, odpověď ne neoznačil ani jeden z dotazovaných.

Tabulka č. 16: Mají podle Vás děti dostatek hmotného (materiálního) zabezpečení?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	17	2	0	1

Otázka č. 14: Dostávají děti kapesné odpovídající jejich potřebám a dnešním cenám?

Dostávají děti kapesné odpovídající jejich potřebám a dnešním cenám?

Graf č. 17: Dostávají děti kapesné odpovídající jejich potřebám a dnešním cenám?

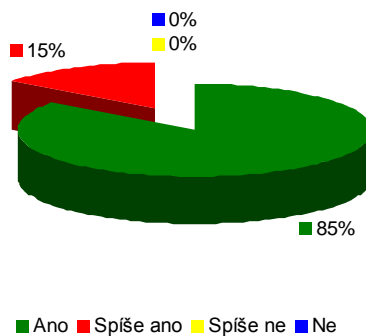
Sedmnáctou otázkou jsem chtěla zjistit, zda dostávají děti Klokánku kapesné odpovídající jejich potřebám a dnešním cenám. 50 % dotazovaných uvedlo jednoznačnou odpověď ano, 35 % respondentů označilo odpověď spíše ano, 10% dotazovaných uvedlo spíše ne a 5 % respondentů odpovědělo jednoznačně ne. K odpovědi ještě uvádí jeden respondent, že malé děti kapesné nedostávají.

Tabulka č. 17: Dostávají děti kapesné odpovídající jejich potřebám a dnešním cenám?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	10	7	2	1

Otázka č. 15: Mají děti možnost ve volném čase navštěvovat zájmové kroužky a věnovat se svým zálibám?

Mají děti možnost ve volném čase navštěvovat zájmové kroužky a věnovat se svým zálibám?

Graf č. 18: Mají děti možnost ve volném čase navštěvovat zájmové kroužky a věnovat se svým zálibám?

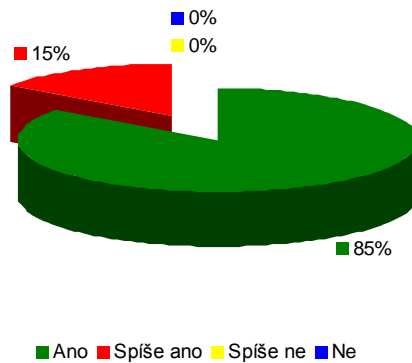
Osmnáctá otázka zjišťovala, zda mají děti v Klokánku možnost ve volném čase navštěvovat zájmové kroužky a věnovat se svým zálibám. Z výše uvedeného grafu (graf č.2) je jasně patrné, že převážná většina, přesněji 85 % respondentů uvádí odpověď ano. 15 % respondentů odpovídá spíše ano. Negativní odpovědi spíše ne a ne neuvádí žádný z dotazovaných.

Tabulka č. 18: Mají děti možnost ve volném čase navštěvovat zájmové kroužky a věnovat se svým zálibám?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	17	3	0	0

Otázka č. 16: Vedete děti k domácím povinnostem? Pokud ano, k jakým konkrétně?

Vedete děti k domácím povinnostem?

**Graf č. 19: Vedete děti k domácím povinnostem?
Pokud ano, k jakým konkrétně?**

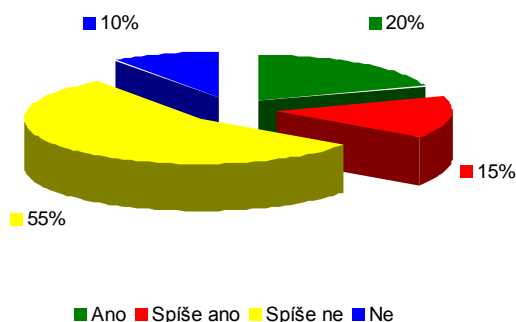
V devatenácté otázce jsem zjišťovala, zda jsou děti v Klokánku vedeny k domácím povinnostem. V případě že ano, k jakým konkrétně. 85 % respondentů jednoznačně uvedlo odpověď ano, 15 % respondentů označilo odpověď spíše ano. Odpovědi spíše ne a ne neuvedl žádný z respondentů. K odpovědi ještě doplňuje 9 respondentů, že děti pomáhají s úklidem. 6 respondentů uvádí, že děti vynášejí smetí. 5 respondentů uvádí, že děti pomáhají s vařením, vysáváním a zodpovídají za úklid svého pokoje. 3 respondenti vedou děti k lehčím domácím pracím, dva respondenti uvádí, že děti žehlí a pomáhají s nákupem drobných věcí. 1 respondent uvádí, že záleží na věku, starší děti obsluhují mikrovlnnou troubu a myčku na nádobí.

Tabulka č. 19: Vedete děti k domácím povinnostem?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	17	3	0	0

Otázka č. 17: Podílíte se společně s dětmi na úpravě zahrady, přípravě záhonků a pěstování rostlin?

Podílíte se společně s dětmi na úpravě zahrady, přípravě záhonků a pěstování rostlin?

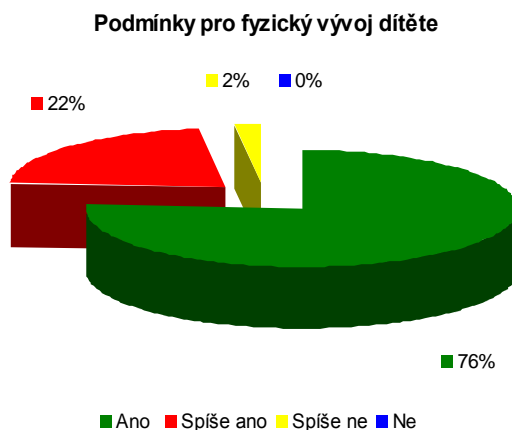
Graf č. 20: Podílíte se společně s dětmi na úpravě zahrady, přípravě záhonků a pěstování rostlin?

V poslední, dvacáté otázce jsem zkoumala, zda se zaměstnanci společně s dětmi podílí na úpravě zahrady, přípravě záhonků a pěstování rostlin. Odpovědi na výše uvedenou otázkou se lišily. 20 % respondentů uvedlo odpověď ano, 15 % respondentů označilo odpověď spíše ano, 55 % dotazovaných uvedlo odpověď spíše ne a 10 % respondentů odpovědělo jednoznačně ne. K odpovědi uvádí 1 respondent, že se děti začleňují do péče o zahradu (hrabání listí, zametání chodníků).

Tabulka č. 20: Podílíte se společně s dětmi na úpravě zahrady, přípravě záhonků a pěstování rostlin?

Odpovědi	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Počet respondentů	4	3	11	2

6.2.2 Podmínky pro fyzický vývoj dítěte

Graf č. 21: Podmínky pro fyzický vývoj dítěte

První oblast dotazníku se zabývá podmínkami pro fyzický vývoj dětí v Klokánku. Zajímalo mě, jaký názor na tuto problematiku mají zaměstnanci Klokánku. Zda považují podmínky pro fyzický vývoj svěřených dětí za dostačující či nikoliv. Z výše uvedeného grafu (graf č.1) je patrná jednoznačná převaha kladných odpovědí: 76 % respondentů jasně souhlasí, že děti mají dostatečné a kvalitní podmínky pro fyzický vývoj, 22 % spíše souhlasí. Pouze 2% dotazovaných považuje podmínky pro fyzický vývoj dětí za spíše nedostačující, uvádí tedy odpověď spíše ne. Jednoznačný nesouhlas s kvalitou podmínek pro fyzický vývoj dětí nevyjádřil ani jeden respondent.

6.2.3 Podmínky pro psychický vývoj dítěte

Graf č. 22: Podmínky pro psychický vývoj dítěte

Druhá oblast dotazníku se zabývá podmínkami pro psychický vývoj dětí v Klokánku. 37 % respondentů jednoznačně tvrdí, že podmínky pro psychický vývoj dětí jsou kvalitní a dostačující. 41 % respondentů s tímto výrokem spíše souhlasí, 19 % dotazovaných považuje podmínky pro psychický vývoj dětí za spíše nedostačující a 3 % respondentů s kvalitou podmínek pro psychický vývoj dětí zcela nesouhlasí.

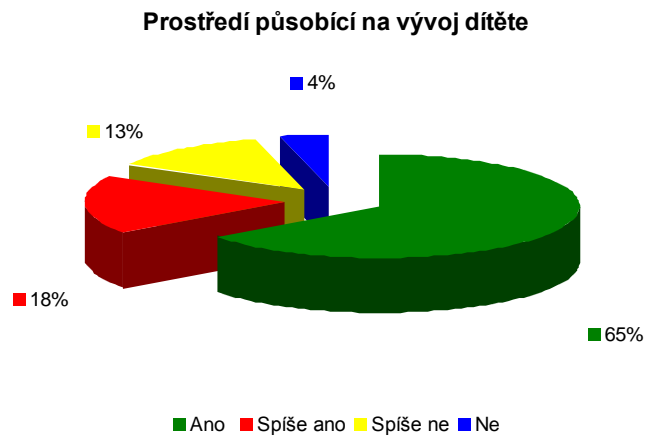
6.2.4 Podmínky pro sociální vývoj dítěte

Graf č. 23: Podmínky pro sociální vývoj dítěte

Třetí oblast dotazníku je zaměřena na podmínky pro sociální vývoj dětí v Klokánku. Opět mě zajímal pohled respondentů na tuto problematiku. 55 % dotazovaných považuje podmínky pro sociální vývoj dětí za zcela dostačující, 37 % za spíše dostačující. 8 % z celkového počtu respondentů zastává názor, že podmínky pro sociální vývoj dětí jsou spíše nedostačující a jednoznačný nesouhlas s kvalitou podmínek pro sociální vývoj dětí nevyjádřil ani jeden respondent.

6.2.5 Prostředí působící na vývoj dítěte

Graf č. 24: Prostředí působící na vývoj dítěte

Čtvrtá a zároveň poslední oblast dotazníku je zaměřena na prostředí působící na vývoj dítěte v Klokánku. 65 % respondentů uvedlo odpověď ano, považují tedy prostředí působící na vývoj dítěte za přínosné, podnětné a dostačující. 18 % respondentů uvedlo odpověď spíše ano, 13 % respondentů označilo odpověď spíše ne a 4 % respondentů uvedlo jednoznačné ne.

7 SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V předchozích kapitolách je popsán průběh i výsledky kombinovaného výzkumu, který byl proveden v měsíci březnu 2010. V kvalitativní části výzkumu jsou uvedeny rozhovory s dětskými respondenty vztahující se ke kvalitě života dětí v Klokánku FOD. Kvantitativní část výzkumu uvádí výsledky dotazníkového šetření, jehož cílem bylo zjistit kvalitu života dětí v Klokánku FOD pohledem zaměstnanců.

Cílem mého výzkumu bylo zjistit, **jakým způsobem vnímají kvalitu svého života v Klokánku FOD děti a jakým způsobem vnímají kvalitu života dětí v Klokánku FOD jeho zaměstnanci**. Odpovědi na tyto otázky jsou předmětem již provedeného výzkumu a výsledky jsou výše zpracovány písemně, graficky i matematicky.

Aby měl tento výzkum hlubší význam, je nutné odpovědi obou skupin obyvatel Klokánku vzájemně konfrontovat. Výsledkem této komparace nebo-li porovnání, jsou informace, které pokud budou správně uchopeny mohou vést ke zkvalitnění života dětí v Klokánku.

Kvalita života dětí v Klokánku byla ve výzkumu rozdělena do čtyř oblastí. První oblast zahrnovala podmínky pro fyzický vývoj dítěte, v druhé oblasti byly uvedeny podmínky pro psychický vývoj dítěte, třetí oblast zjišťovala podmínky pro sociální vývoj dítěte a poslední čtvrtá oblast se zbyvala prostředím působícím na vývoj dítěte.

Vyhodnocení kombinovaného výzkumu uvádí následující:

V podmínkách pro fyzický vývoj dítěte se dětské respondenty ve svých odpovědích téměř shodovali. Shodně uvádí, že dostávají dostatek vitamínů v podobě ovoce i zeleniny a v případě nemoci je o ně postaráno. Odpovědi se rozcházejí pouze v názoru na sportovní a pohybové aktivity. Zaměstnanci shledávají podmínky pro fyzický vývoj dětí jako kvalitní a dostačující.

Velmi překvapivým zjištěním pro mě byly odpovědi dětských respondentů na otázky týkající se **oblasti podmínek pro psychický vývoj dítěte**. První z dětských respondentů uvedl, že si s tetou vůbec nepovídá, druhý si nepamatuje o čem, třetí uvádí, že hlavně o nebezpečí, které jim hrozí. Pouze jeden dětský respondent uvedl, že si vypráví příběhy z tetina dětství. V případě, že děti něco trápí, pouze jeden z dotazovaných uvedl, že ho rozveselí teta. V ostatních případech pomohou spíš přátelé. Respondenti však shodně uvádí, že jsou

v Klokánku spokojeni. Celých 78% pracovníků zařízení považuje podmínky pro psychický vývoj dětí za kvalitní a dostačující.

K třetí oblasti, vztahující se **k podmínkám pro sociální vývoj dítěte** dětské respondenty jmenovitě uvádí přátelé, které v Klokánku mají. Jeden dětský respondent uvádí, že je s ostatními často v rozepři. Všichni dětské respondenty shodně uvedli, že nepravidelně navštěvují filmová představení a kulturní akce. Na otázku, zda by se jim líbilo, kdyby v Klokánku pracovali také muži, se odpovědi respondentů lišily. Dospělí respondenti (92%) hodnotí podmínky pro sociální vývoj dětí jako kvalitní a dostačující.

V oblasti zabývající se **prostředím působícím na vývoj dítěte** se odpovědi opět různí. Na otázku týkající se spokojenosti se svým pokojem odpovídají dva dětské respondenty kladně, pokoj se jim líbí. Jeden z respondentů by uvítal více barev a jeden respondent by pokoj rád přestěhoval, brání mu však nehody mezi tetami. S hračkami, které mají děti k dispozici jsou respondenty spokojeni, pouze jeden z dotazovaných uvedl, že je jich málo. Všichni respondenty se shodují, že se účastní úklidu domácnosti. U odpovědi na otázku zda dostávají děti kapesné se opět dozvídám odlišné informace. Jeden z dětských respondentů uvádí, že kapesné nedostává, dva dotazovaní uvádí že pouze někdy a jeden z dotazovaných uvádí že jednou týdně. Na otázku, zda děti v Klokánku navštěvují zájmové kroužky a jak tráví svůj volný čas čtyři dětské respondenty shodně uvedli, že do zájmového kroužku nechodí, přičemž jeden z nich by uvítal sportovní kroužek. Ve volném čase si hrají, čtou a povídají. Dva respondenty uvedli, že se poměrně často nudí. Z dospělých respondentů 83% uvedlo, že považují prostředí působící na vývoj dítěte za podnětné a přínosné.

Z výzkumu je jasně patrné, že **dle názoru zaměstnanců dětem v Klokánku prakticky téměř nic nechybí**. Neopomenutelný je však také pohled dětí, který rovněž plyne z mnou provedeného výzkumu. **Z materiálního hlediska a hmotného zabezpečení jsou podmínky pro děti z jejich pohledu téměř dostačující. Děti zde ale strádají po stránce porozumění, citu, lásky**, zkrátka po všem co splňuje standardní rodinná péče, která přirozeně plyne z běžného rodinného prostředí, kde by měly být tyto aspekty samozřejmostí. Jak děti uvedly, tety si s nimi moc nepovídají a často se v Klokánku nudí. Podotýkám, že v tomto případě se jedná o pohled „dětské duše“, což ovšem neznamená, že by tento názor měl menší váhu, než názor dospělého. Ba právě naopak si myslím, že je potřeba pohled dětského obyvatele Klokánku brát citlivěji a velmi vážně právě proto, že v zařízení jako je Klokánek jde o spokojenost jeho nejmenších obyvatel především.

Výsledkem naší dlouhodobé snahy o to, aby se život dětí v Klokánku co nejvíce přiblížil životu v běžném domácím prostředí by mohl být fakt, že se tyto děti v budoucnu daleko lépe a plynuleji začlení do běžného občanského života a já se domnívám, že toto by mělo být snahou nás všech.

V případě, že se vedení kroměřížského Klokánku, a já bych zato byla ráda, rozhodne závěry tohoto výzkumu prakticky použít ve snaze zlepšit kvalitu života svěřených dětí, je nutné stejný výzkum za předem stanovený čas provést znovu a to z toho důvodu, aby bylo dosaženo zpětné vazby. Výsledky takového výzkumu by byly jasně měřitelné a bylo možné je statisticky porovnávat s výsledky výzkumu předchozího.

ZÁVĚR

„Dobří rodiče dávají svým dětem kořeny a křídla. Kořeny proto, aby věděly, kde jsou doma, a křídla proto, aby mohly odletět a vyzkoušet si to, co se naučily.“

B. Youngsová

Mít domov, spolehlivou a milující rodinu pro dítě znamená mít dobrý začátek do života. Součástí každé společnosti jsou však děti, které byly svými rodiči opuštěny nebo které byly od rodičů z nějakých vážných důvodů odloučeny. Tak jako každé dítě potřebují i ony lásku, péči, ochranu a pocit bezpečí. Vždyť přeci každý člověk potřebuje domov a někoho, kdo jej bude mít rád.

Neboť jsem v Klokánku Fondu ohrožených dětí sama pracovala, setkávala jsem se často se smutnými příběhy dětí bez domova a bez zázemí rodiny. S příběhy, jež hluboce zasáhnou dětskou duši a ovlivní člověka na celý život.

Pocit jakési naděje mne naplňuje snad jen to, že existují organizace, které se snaží pomáhat dětem žít šťastnější životy. Domnívám se totiž, že právě v dětství se do velké míry rozhoduje o tom, jaký život prožijeme. Nebuďme proto lhostejní, nezavírejme oči a neobracejme se k této problematice zády. Dávejme dětem lásku, mějme je rádi a nepřipravujme je o to nejkrásnější údobí lidského života, o šťastné a spokojené dětství.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY**Monografie:**

- [1] BOŤOVÁ, A., HOFROVÁ, V., JANDOVÁ, T., KOLÁBOVÁ, S., ROTREKLOVÁ, E., ŠTĚRBOVÁ, D. *Náhradní rodinná péče a transformace systému péče o ohrožené děti v České republice*. Brno: Triada-Poradenské centrum, 2008. ISBN 978-80-254-3353-9
- [2] BUBLEOVÁ, V., VÁVROVÁ, A., FRANTÍKOVÁ, J., VANČÁKOVÁ, M. *Průvodce náhradní rodinnou péčí*. Praha, 2009
- [3] DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Grada Publishing, 1995. ISBN 80-7169-192-5
- [4] OBČANSKÉ SDRUŽENÍ NA POMOC OPUŠTĚNÝM, TÝRANÝM A ZANEDBÁVANÝM DĚTEM, *Fond ohrožených dětí*. Brno, 2008
- [5] GABRIEL, Z., NOVÁK, T. *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-1788-3
- [6] HRADEČNÁ, M. *Úloha citové složky v procesu výchovy*. Praha: Polygrafia, 1982. ISBN 21-080-82
- [7] HRBÁČKOVÁ, K. *Manuál o způsobu vypracování závěrečných prací na ÚPV FHS UTB ve Zlíně*. Zlín: ÚPV FHS UTB, 2008.
- [8] CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [9] KLÍMOVÁ-FUGNEROVÁ, M. *Citová výchova v rodině*. Praha: ROH, 1974. ISBN 24-062-74
- [10] KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3
- [21] MÁDROVÁ, E. *Děti city a my*. Praha: ÚV Českého svazu žen MONA, 1987. ISBN 59-194-85
- [12] MAŇÁK, J.; ŠVEC, Š.; ŠVEC, V. *Slovník pedagogické metodologie. Pedagogický výzkum v teorii a praxi*. Brno: Paido, 2005. ISBN 80-7315-102-2.

- [33] MATĚJČEK, Z. *Co děti nejvíc potřebují*. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-7178-853-8
- [44] MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. Praha: Avicenum, 1986.
- [55] MATĚJČEK, Z. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-85282-83-6.
- [66] MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8.
- [77] MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. *Krizová situace v rodině očima dítěte*. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0332-7
- [88] MATĚJČEK, Z., KOLUCHOVÁ, J., BUBLEOUVÁ, V., KOVAŘÍK, J., BENEŠOVÁ, L. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-637-3
- [99] NOVOTNÁ, V.; BURDOVÁ, E. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí*. Praha: LINDE nakladatelství s. r. o., 2007. ISBN 80-86131-72-6.
- [20] PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2.
- [21] RADVANOVÁ, S., KOLUCHOVÁ, J., DUNOVSKÝ, J. *Výchova dětí v náhradní rodinné péči*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. ISBN 14-198-80
- [22] ŠKOVIERA, A. *Dilemata náhradní výchovy*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-318-5
- [23] ŠPORCROVÁ, I., WINKLER, J. *Potřeby dítěte a náhradní výchovná péče*. Praha, 2003
- [24] ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0

Internetové zdroje:

- [25] FOND OHROŽENÝCH DĚTÍ. *Klokánek-rodinná alternativa ústavní péče* [online]. [cit. 2010-16-12]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.fod.cz>
- [26] FOND OHROŽENÝCH DĚTÍ. *Povinnosti „klokaních tet a strýců“* [online]. [cit. 2010-16-12]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.fod.cz/>.

- [27] FOND OHROŽENÝCH DĚTÍ. *Požadavky na „klokání rodiče“* [online]. [cit. 2010-16-12]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.fod.cz/>.
- [28] FOND OHROŽENÝCH DĚTÍ. *Pobočky* [online]. [cit. 2010-16-12]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.fod.cz/>
- [29] FOND OHROŽENÝCH DĚTÍ. *Principy péče v Klokánku* [online]. [cit. 2010-16-12]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.fod.cz/>
- [30] FOND OHROŽENÝCH DĚTÍ. *Přehled Klokánků* [online]. [cit. 2010-16-12]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.fod.cz/>

Právní normy:

- [31] Zákon č. 94/1963 Sb., *o rodině*, ve znění pozdějších předpisů.
- [32] Zákon č. 359/1999 Sb., *o sociálně-právní ochraně dětí*, ve znění pozdějších předpisů.
- [33] Zákon č. 109/2002 Sb., *o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních*, ve znění pozdějších předpisů.

Interní materiály FOD:

- [34] ČLENSKÉ SHROMÁŽDĚNÍ FONDU OHROŽENÝCH DĚTÍ. *Stanovy Fondu ohrožených dětí*. Praha: ČS FOD, 2004.
- [35] ČLENSKÉ SHROMÁŽDĚNÍ FONDU OHROŽENÝCH DĚTÍ. *Etický kodex pracovníků FOD*. Praha: ČS FOD, 2007.
- [36] FOND OHROŽENÝCH DĚTÍ. *Informační materiál Fondu ohrožených dětí*. Praha: FOD, 2008.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

FOD Fond ohrožených dětí

OSPOD Orgán sociálně-právní ochrany dětí

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Typy náhradní rodinné péče, zdroj dat: (Bubleová, Vávrová, Frantíková, 2009).....	19
Obr. 2. Logo Klokánku FOD.....	21
Obr. 3. Přehled Klokánků FOD, zdroj dat: http://www.fod.cz/	22
Obr. 4. Přehled poboček FOD, zdroj dat: http://www.fod.cz/	23

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Mají děti dostatek možností pro sportování a pohybové aktivity?	48
Graf č. 2: Je dětem poskytován dostatek zdravotní péče?	49
Graf č. 3: Jsou jejich hygienické návyky pravidelně kontrolovány?	50
Graf č. 4: Dostávají děti kvalitní a vyváženou stravu?	51
Graf č. 5: Vedete děti ke zdravému životnímu stylu, který příznivě ovlivňuje jejich zdraví? Pokud ano, jakým způsobem?	52
Graf č. 6: Myslíte si, že mají děti v Klokánku pocit bezpečí, jistoty a porozumění? Co děláte pro to, aby se zde cítily bezpečně	53
Graf č. 7: Myslíte si, že se děti v Klokánku mohou cítit osaměle?.....	54
Graf č. 8: Myslíte si, že děti dostávají při řešení osobních problémů od „klokaních tet“ takovou pomoc, jakou potřebují?.....	55
Graf č. 9: Prospívají dětem v Klokánku návštěvy rodičů?	56
Graf č. 10: Myslíte si, že děti jsou tady spokojené?	57
Graf č. 11: Ve vašem Klokánku jsou zaměstnány pouze ženy. Myslíte si, že dětem chybí mužský vzor?	58
Graf č. 12: Snažíte se dětem usnadnit začlenění do kolektivu? Pokud ano, jakým způsobem?	59
Graf č. 13: Navazují děti mezi sebou těsné přátelské (kamarádké) vztahy?	60
Graf č. 14: Myslíte si, že jsou u dětí rozvíjeny správné morální postoje?	61
Graf č. 15: Podílíte se na rozvoji kulturních prožitků? (návštěva divadel, koncertů, výstav...).....	62
Graf č. 16: Mají podle Vás děti dostatek hmotného (materiálního) zabezpečení?	63
Graf č. 17: Dostávají děti kapesné odpovídající jejich potřebám a dnešním cenám?.....	64
Graf č. 18: Mají děti možnost ve volném čase navštěvovat zájmové kroužky a věnovat se svým zálibám?	65
Graf č. 19: Vedete děti k domácím povinnostem? Pokud ano, k jakým konkrétně?	66

Graf č. 20: Podílíte se společně s dětmi na úpravě zahrady, přípravě záhonků a pěstování rostlin?	67
Graf č. 21: Podmínky pro fyzický vývoj dítěte	68
Graf č. 22: Podmínky pro psychický vývoj dítěte.....	69
Graf č. 23: Podmínky pro sociální vývoj dítěte	70
Graf č. 24: Prostředí působící na vývoj dítěte.....	71

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Mají děti dostatek možností pro sportovní a pohybové aktivity?	48
Tabulka č. 2: Je dětem poskytován dostatek zdravotní péče?	49
Tabulka č. 3: Jsou jejich hygienické návyky pravidelně kontrolovány?.....	50
Tabulka č. 4: Dostávají děti kvalitní a vyváženou stravu ?	51
Tabulka č. 5: Vedete děti ke zdravému životnímu stylu, který příznivě ovlivňuje jejich zdraví?.....	52
Tabulka č. 6: Myslíte si, že děti mají v Klokánku pocit bezpečí, jistoty a porozumění ? ...	53
Tabulka č. 7: Myslíte si, že se děti v Klokánku mohou cítit osaměle?.....	54
Tabulka č. 8: Myslíte si, že děti v Klokánku dostávají od „klokaních tet“ takovou pomoc, jakou potřebují?	55
Tabulka č. 9: Prospívají dětem v Klokánku návštěvy rodičů?.....	56
Tabulka č. 10: Myslíte si, že děti jsou tady spokojené?.....	57
Tabulka č. 11: Myslíte si, že dětem chybí v Klokánku mužský vzor?.....	58
Tabulka č. 12: Snažíte se dětem usnadnit začlenění do kolektivu?	59
Tabulka č. 13: Navazují děti mezi sebou těsné přátelské vztahy?	60
Tabulka č. 14: Myslíte si, že jsou u dětí rozvíjeny správné morální postoje?	61
Tabulka č. 15: Podílíte se na rozvoji kulturních prožitků?	62
Tabulka č. 16: Mají podle Vás děti dostatek hmotného (materiálního) zabezpečení?	63
Tabulka č. 17: Dostávají děti kapesné odpovídající jejich potřebám a dnešním cenám?....	64
Tabulka č. 18: Mají děti možnost ve volném čase navštěvovat zájmové kroužky a věnovat se svým zálibám?.....	65
Tabulka č. 19: Vedete děti k domácím povinnostem?	66
Tabulka č. 20: Podílíte se společně s dětmi na úpravě zahrady, přípravě záhonků a pěstování rostlin?	67

SEZNAM PŘÍLOH

- P I ŽÁDOST O POVOLENÍ VÝZKUMU
- P II OTÁZKY K ROZHOVORŮM S DĚTMI
- P III PROZHOVOR S MARKÉTKOU
- P IV ROZHOVOR S PAVLÍKEM
- P V ROZHOVOR S KVIDEM
- P VI ROZHOVOR SE SYLVOU
- P VII DOTAZNÍK K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

PŘÍLOHA P I: ŽÁDOST O POVOLENÍ VÝZKUMU

Klokánek

Bc. Eliška Petruchová

Havlíčková 3286/121

767 01 Kroměříž

Martinice 1. 3. 2010

Vážená paní Petruchová,

dovoluji si Vás požádat, zda je možné realizovat v Klokánku výzkum v rámci své bakalářské práce. Jednalo by se o rozhovory s vybranými dětmi v bytě a o vyplnění dotazníku zaměstnanci.

Děkuji. S pozdravem

Ivana Hubáčková

PŘÍLOHA P II: OTÁZKY K ROZHOVORŮM S DĚTMI

Podmínky pro fyzický vývoj dítěte

1. Jaké sportovní aktivity v Klokánku provozuješ?
2. Jaké ovoce nebo zeleninu s tetou nejčastěji kupujete?
3. Jak o tebe teta pečuje když tě něco bolí nebo jsi nemocný?

Podmínky pro psychický vývoj dítěte

4. O čem si s tetou nejčastěji povídáte?
5. Když jsi smutný nebo tě něco trápí, jak ti teta pomáhá nebo tě rozveselí?
6. Jak se ti tady líbí?

Podmínky pro sociální vývoj dítěte

7. Jaké máš tady v Klokánku kamarády?
8. Jak často chodíš s tetou do kina nebo do divadla na pohádky?
9. Líbilo by se ti, kdyby kromě tet pracovali v Klokánku také strýcové? V čem by to bylo jiné?

Prostředí působící na vývoj dítěte

10. Jak jsi spokojený se svým pokojíčkem?
11. Jaké tady máš hračky?
12. S čím pomáháš tetě?
13. Jak často dostáváš peníze (kapesné) aby sis mohl něco koupit?
14. Jak trávíš svůj volný čas? Chodíš do nějakého kroužku který máš rád?

PŘÍLOHA P III: PROZHOVOR S MARKÉTKOU

Podmínky pro fyzický vývoj dítěte

T: Jaké sportovní aktivity v Klokánku provozuješ?

R: „*No... já tady teto nesportuju*“.

T: Ale to je škoda, nemyslíš?

R: „*Nevím*“

T: Jaké ovoce nebo zeleninu s tetou nejčastěji kupujete?

R: „*No... to je takové velké... Počkej teto já ti to ukážu.*“ (Markétka přináší pomelo)

T: To je výborné ovoce, víš jak se jmenuje?

R: „*No... to nevím. Jak se teto jmenuje?*“

T: To je pomelo

R: „*Aha, pomelo.*“

T: Jak o tebe teta pečuje když tě něco bolí nebo jsi nemocná?

R: „*Teta mě natírá krémem na ekzém.*“

Podmínky pro psychický vývoj dítěte

T: O čem si s tetou nejčastěji povídáte?

R: „*Nepovídáme*“

T: Vy si vůbec nepovídáte?

R: „*Ne*“

T: Když jsi smutná nebo tě něco trápí, jak ti teta pomáhá nebo tě rozveselí?

R: „*Mám tady problém s klukama. Vojta mě štípe. Potřebuju tady holčičku... kamarádku. Až tady nějaká přijde, řeknu tetě v kanceláři, ať jde k nám.*“

T: To by tě rozveselilo?

R: „Jo“ (*úsměv a nadšení*)

T: Jak se ti tady líbí?

R: „I doma i tady se mi líbí.“

Podmínky pro sociální vývoj dítěte

T: Jaké máš tady v Klokánku kamarády?

R: „Nemám tady kamarády, Verča odešla. No... kamarádím s Klauďinkou“

T: Jak často chodíš s tetou do kina nebo do divadla na pohádky?

R: „Ted' půjdeme s tetou na pohádku do kina poprvé. Ted' půjdeme... V sobotu... Teto, já už umím dny, chceš je říct?“

T: No určitě.

R: „Pondělí, úterý, středa, čtvrtek, pátek, sobota, neděle. Mám za to jedničku. Teto počkej.“ (Markétka běží pro školní deníček a ukazuje mi jedničku.)

T: No ty jsi tedy šikula. (Markétka se spokojeně usmívá)

T: Líbilo by se ti, kdyby kromě tet pracovali v Klokánku také strýcové? V čem by to bylo jiné?

R: „Hmm... nevím, jestli by se mi to líbilo.“

Prostředí působící na vývoj dítěte

T: Jak jsi spokojená se svým pokojíčkem?

R: „Já nejsem spokojená. Tonda otravuje.“

T: Ty máš pokojík s Toníkem?

R: *„Jo mám... zlobí! Ale teta mi pomáhá.“*

T: A jak ti pomáhá?

R: *„Ona mu vždycky nadá aby byl hodný“*

T: A jinak se ti pokojík líbí? Barvičky, obrázky, hračky.

R: *„Jo, líbí.“*

T: Jaké tady máš hračky?

R: *„ Bářbíny, kočárek nový... Na Vánoce jsem ho dostala. Chtěla bych ještě koníka a domeček pro panenky. Mám ještě sponěčky na panenky na vlásky. Teto přinesu je. (Markétka přináší sponky) Teto můžu tě česat?“*

T: Ale jistě paní kadeřnice. (Marcelka mě nadšeně začíná česat)

T: S čím pomáháš tetě?

R: *„Vařila jsem. Uklízím pokojík“*

T: No teda, ty vaříš úplně sama?

R: *„No... já pomáhám tetě.“*

T: Jak často dostáváš peníze (kapesné) aby sis mohla něco koupit?

R: *„ Já nedostávám, jsem ještě malá. Pěťa dostává, on už je velký.“*

T: Jak trávíš svůj volný čas? Chodíš do nějakého kroužku, který máš ráda?

R: *„ Nechodím, hraju si.“*

T: A s čím si hraješ nejraději?

R: *„S panenkou a kočárkem.“*

PŘÍLOHA P IV: ROZHOVOR S PAVLÍKEM

Podmínky pro fyzický vývoj dítěte

T: Jaké sportovní aktivity v Klokánku provozuješ?

R: *„Chodíme na procházky, chodíme na hřiště, taky děláme diskotéky, chodíme na zahradu, běháme... Taky jsme byli na nějaký akci. Střílel jsem z luku a chodil na chůdách.“*

T: Jaké ovoce nebo zeleninu s tetou nejčastěji kupujete?

R: *„Hmm... Paprika, jablka, pomeranč, pomelo, rajčata, hrušky...“*

T: Jak o tebe teta pečuje, když tě něco bolí nebo jsi nemocný?

R: *„Jo dobře. Já jsem ani moc nebyl nemocný. Chřipku jsem měl... kašel taky. Tak jsem dostal medicínu.“*

T: Od paní doktorky?

R: *„Ne, tu mi dala teta.“*

Podmínky pro psychický vývoj dítěte

T: O čem si s tetou nejčastěji povídáte?

R: *„Eee... no... třeba o škole o... o... no... o nějakých věcech, já už si to moc nepamatuju.“* (chlapec působí poněkud zmateně)

T: Když jsi smutný nebo tě něco trápí, jak ti teta pomáhá nebo tě rozveselí?

R: *„To moc nevím... rozveselí mě Toňa... můj kamarád.“*

T: Jak se ti tady líbí?

R: „Dobry.“

Podmínky pro sociální vývoj dítěte

T: Jaké máš tady v Klokánku kamarády?

R: „Vojtu tady... Patrika, Dominika... Bruno.“

T: Jak často chodíš s tetou do kina nebo do divadla na pohádky?

„Jo... v sobotu jsme byli v kině na Doktora od jezera hrochů. Tam byla taková opice a ona skočila na auto (smích). Tam byla zvířata.... On se jich bál ten doktor...smáli jsme se“

T: Líbilo by se ti, kdyby kromě tet pracovali v Klokánku také strýcové? V čem by to bylo jiné?

R: „Jo! (obrovské nadšení) Bylo by to dobrý. Chlapi víc sportujou.“

Prostředí působící na vývoj dítěte

T: Jak jsi spokojený se svým pokojíčkem?

R: „Je to dobrý... docela... Chtělo by to tady víc barev... červenou, oranžovou, žlutou třeba.“

T: Jaké tady máš hračky?

R: „Je tady málo hraček. Moc mě tady ty hračky nebaví.“

T: S čím pomáháš tetě?

R: „S vařením, s uklízením... s vařením... já jsem zatím jen krájel a rozdával.“

T: Jak často dostáváš peníze (kapesné) aby sis mohl něco koupit?

R: *„Včera jsem dostal padesát korun. Někdy nedostanu. Když třeba dostanu špatnou známku... třeba trojku.“*

T: A jinak dostáváš kapesné pravidelně?

R: *„No... jedenkrát za týden, ale moc je nedostávám.“*

T: Jak trávíš svůj volný čas? Chodíš do nějakého kroužku který máš rád?

R: *„Nee do žádného. Ve škole není moc kroužků. Chtěl bych nějaký sportovní kroužek. Někdy si tady čtu knížku nebo si hraju. Hodně prostě sedím a nudím se...docela se nudím.“*

PŘÍLOHA P V: ROZHOVOR S KVIDEM

Podmínky pro fyzický vývoj dítěte

T: Jaké sportovní aktivity v Klokánku provozuješ?

R: „*Hraju fotbal. Ve škole cvičím, běhám.*“

T: Jaké ovoce nebo zeleninu s tetou nejčastěji kupujete?

R: „*Hrušky.*“

T: Jak o tebe teta pečuje, když tě něco bolí nebo jsi nemocný?

R: „*Jo... Vaří mi čaj teplej.*“

T: A jdete k paní doktorce?

R: „*Jo, jdeme.*“

Podmínky pro psychický vývoj dítěte

T: O čem si s tetou nejčastěji povídáte?

R: „*Třeba... eee... nevím, jak se to řekne... Tak třeba oni... to... jezdili v zimě... teta nám to... povídá, jak sáňkovali v zimě... když byla ona malá.*“ (smích)

T: Aha, takové vyprávění se ti líbí?

R: „*Joo.*“ (smích)

T: Když jsi smutný nebo tě něco trápí, jak ti teta pomáhá nebo tě rozveselí?

R: „*No... ona mě to... když su smutný tak to... třeba hrajeme takovou hru a pak už nejsu smutný... Třeba... my jsme byli venku a teta, ona našla takový klacek... a ona ho schovala a my jsme ho pak hledali.*“

T: Jak se ti tady líbí?

R: „*Pěkně.*“

Podmínky pro sociální vývoj dítěte

T: Jaké máš tady v Klokánku kamarády?

R: „*Rostů, Danču, Petra a Tondu... Michal, předtím jak tady byl. A můžu aj ve škole?*“

T: To víš, že můžeš.

R: „*Tak... Martin, Lukáš, Marek... David a eště Tomáš.*“

T: Teda, tak to máš spoustu kamarádů.

T: Jak často chodíš s tetou do kina nebo do divadla na pohádky?

R: „*Jo. Já nevím... Ale chodíme, ale nevím kdy.*“

T: Líbilo by se ti, kdyby kromě tet pracovali v Klokánku také strýcové? V čem by to bylo jiné?

R: „*Jo, třeba oni by s nama hráli fotbal.*“ (nadšení)

Prostředí působící na vývoj dítěte

T: Jak jsi spokojený se svým pokojíčkem?

R: „*Pěkně. Líbí se mi.*“

T: Jaké tady máš hračky?

R: „*Dinosaurů, auta, Spajdrmena, hokej. Radek mi to pokazil. Pak mám takový... hroši a tam jsou kuličky a já dělám kdo víc sní těch kuliček.*“

T: S čím pomáháš tetě?

R: *„Včera jsem jí pomáhal, utíral zem, pak jsem utíral stoly, okna. Posbíral jsem kostky... dal jsem to do takovýho sáčku.“*

T: Ty jsi tedy pomocník, to má teta určitě radost.

T: Jak často dostáváš peníze (kapesné) aby sis mohl něco koupit?

R: *„Jen dvacet korun když jsem hodnej.“*

T: A kupuješ si za ně něco?

R: *„Jo, kupuju si ve škole kokina... v bufetu.“*

T: Jak trávíš svůj volný čas? Chodíš do nějakého kroužku který máš rád?

R: *„Maluju si... jo... hraju si se Spajdrmenem. Pak si něco vyrábím.“*

PŘÍLOHA P VI: ROZHOVOR SE SYLVOU

Podmínky pro fyzický vývoj dítěte

T: Jaké sportovní aktivity v Klokánku provozuješ?

R: „Spíš žádné, protože tady se to ani moc nedá.“

T: Jaké ovoce nebo zeleninu s tetou nejčastěji kupujete?

R: „Nejčastěji jablka a pomeranče.“

T: Jak o tebe teta pečuje když tě něco bolí nebo jsi nemocná?

R: „Ona mě vždycky hlavně žene do postele. Furt mi nosí čaj a pořád mi nutí prášky.“

Podmínky pro psychický vývoj dítěte

T: O čem si s tetou nejčastěji povídáte?

R: „Tak hlavně vlastně co se nám může stát... prostě... že bysme neměli chodit ven, že nás může někdo přepadnout.“

T: A povídáte si někdy třeba o tobě, o tom co tě baví, z čeho máš radost, co tě trápí?

R: (velmi překvapený výraz) „No... vlastně ani moc ne.“ (sklopené oči)

T: Když jsi smutná nebo tě něco trápí, jak ti teta pomáhá nebo tě rozveselí?

R: „Pomáhá mi spíš asi Míša... co je semnou v pokoji. Je jí třináct.“

T: Jak se ti tady líbí?

R: „Tak jo... není to jak doma... ale je tu hezky...“

Podmínky pro sociální vývoj dítěte

T: Jaké máš tady v Klokánku kamarády?

R: „*No... tak tady se skoro s každým hádám. My se bavíme a pak se rozhádáme kvůli každé blbosti. Ale asi nejvíc jsem s Míšou.*“

T: Jak často chodíš s tetou do kina nebo do divadla na pohádky?

R: „*Někdy jo.*“

T: Líbilo by se ti, kdyby kromě tet pracovali v Klokánku také strýcové? V čem by to bylo jiné?

R: „*No... spíš nechat tety. To by bylo takový... fakt moc divný.*“ (okamžitá reakce)

Prostředí působící na vývoj dítěte

T: Jak jsi spokojená se svým pokojíčkem?

R: „*Tak jako normálně. No já bych ho chtěla přestěhovat, ale když nám to jedna teta dovolí tak přijde druhá a vše přestěhuje zpátky, jak to bylo.*“

T: Proč myslíš, že to tak je?

R: „*No... myslím, že tety se tady moc nemusí.*“

T: To je ti asi líto.

R: „*Hmm...*“ (dívka působí roztržitě, cítím, že se jí o tom nechce mluvit)

T: Jaké tady máš hračky, věci, které máš ráda?

R: „*Mám tady knížky. Mám tu oblíbeného plyšáka, kterého jsem dostala od rodičů, když jsem byla malá, tak jsem si ho sem dovezla.*“

T: S čím pomáháš tetě?

R: *„Nejčastěji s vařením. V sobotu dělala Míša pizzu a v neděli jsem dělala knedlíky plněný uzeným masem se zelím. (nadšení, cítím ze Sylvy, že je na sebe pyšná, že dokázala uvařit) Teta mi udělala ty potřeby a já jsem to jenom dodělávala. Jinak uklízíme, vysáváme, vytíráme.“*

T: Jak často dostáváš peníze (kapesné) aby sis mohla něco koupit?

R: *„Hmm, padesát korun týdně. Vždycky se snažím šetřit a pak se mi něco líbí, tak to utrácím. Já to utrácím úplně za všechno.“*

T: Uvítala bys vyšší kapesné?

R: *„Jo!“ (úsměv)*

T: A co bys kupovala nejvíc?

R: *„Tak různě... oblečení, malování, náušnice...“*

T: Jak trávíš svůj volný čas? Chodíš do nějakého kroužku, který máš ráda?

R: *„Nechodím. Já si čtu... povídám s Míšou... ale moc věcí se tu dělat nedá.“*

T: Nudíš se tu někdy?

R: *„No... dost...skoro pořád.“*

PŘÍLOHA P VII: DOTAZNÍK K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Dotazník pro zaměstnance zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek FOD v Kroměříži

Dobrý den,

Jmenuji se Ivana Hubáčková a jsem studentkou 3. ročníku Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, kde studuji obor Sociální pedagogika. Dovoluji si Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku, který je anonymní a bude použit při zpracování mé bakalářské práce.

Podmínky pro fyzický vývoj

1. Mají děti dostatek možností pro sportovní a pohybové aktivity?

Ano Spíše ano Spíše ne Ne

2. Je dětem poskytován dostatek zdravotní péče?

Ano Spíše ano Spíše ne Ne

3. Jsou jejich hygienické návyky pravidelně kontrolovány?

Ano Spíše ano Spíše ne Ne

Dostávají děti kvalitní a vyváženou stravu?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

**4. Vedete děti ke zdravému životnímu stylu, který příznivě ovlivňuje jejich zdraví?
Pokud ano, jakým způsobem?**

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

Podmínky pro psychický vývoj

5. Myslíte si, že mají děti v Klokánku pocit bezpečí, jistoty a porozumění? Co děláte proto, aby se zde cítily bezpečně?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

6. Myslíte si, že se děti v Klokánku mohou cítit osaměle?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

7. Myslíte si, že děti dostávají při řešení osobních problémů od „klokaních tet“ takovou pomoc, jakou potřebují?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

8. Prospívají dětem v Klokánku návštěvy rodičů?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

9. Myslíte si, že děti jsou tady spokojené?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

Podmínky pro sociální vývoj

10. V Kroměřížském Klokánku jsou zaměstnány pouze ženy. Myslíte si, že dětem chybí mužský vzor?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

11. Navazujete s dětmi přátelské vztahy? Pokud ano, jakým způsobem?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

12. Navazují děti mezi sebou těsné přátelské (kamarádké) vztahy?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

13. Myslíte si, že jsou u dětí rozvíjeny správné morální postoje?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

14. Podílíte se na rozvoji kulturních prožitků? (návštěva divadel, koncertů, výstav...)

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

Prostředí působící na vývoj

15. Mají podle Vás děti dostatek hmotného (materiálního) zabezpečení?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

16. Dostávají děti kapesné odpovídající jejich potřebám a dnešním poměrně vysokým cenám?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

17. Mají děti možnost ve volném čase navštěvovat zájmové kroužky a věnovat se svým zálibám?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

18. Vedete děti k domácím povinnostem? Pokud ano, k jakým konkrétně?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

19. Podílíte se společně s dětmi na úpravě zahrady, přípravě záhonků a pěstování rostlin?

- Ano Spíše ano Spíše ne Ne

Děkuji za Vaši spolupráci a čas, který jste vyplnění dotazníku věnovali.

Autor dotazníku: Ivana Hubáčková

Datum: 6. 3. 2010